

INNOVATÍV DÉL-ZALA VIDÉKFEJLESZTÉSI EGYESÜLET

LEADER HELYI FEJLESZTÉSI STRATÉGIA

2014-2020

Elfogadva: 2016. május 30-án

Tartalom

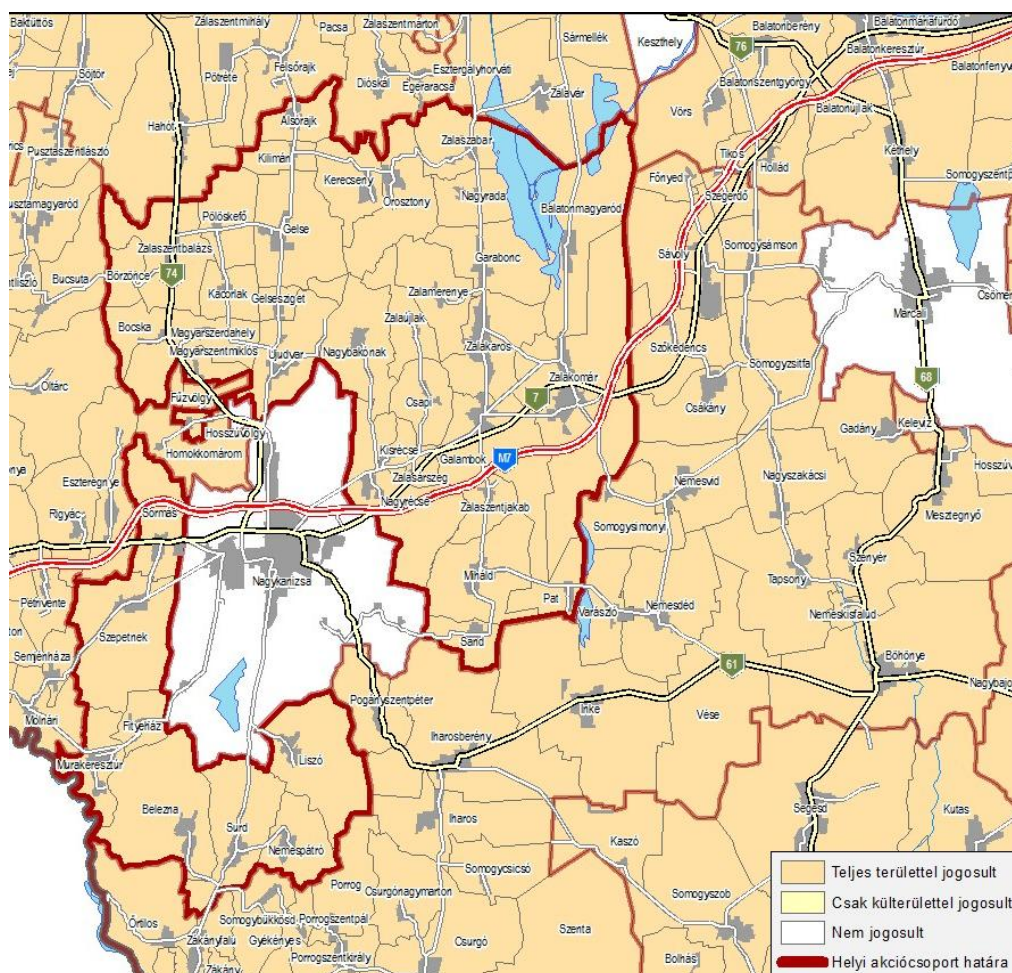
Vezetői összefoglaló	3
1. A Helyi Fejlesztési Stratégia hozzájárulása az EU2020 és a Vidékfejlesztési Program céljaihoz	5
2. A stratégia elkészítésének módja, az érintettek bevonásának folyamata	7
3. A Helyi Fejlesztési Stratégia által lefedett terület és lakosság meghatározása.....	9
3.1. Földrajzi terület meghatározása.....	9
3.2. Gazdasági környezet.....	9
3.3. Együttműködések.....	10
3.4. Erőforrások	11
4. Az akcióterület fejlesztési szükségleteinek és lehetőségeinek elemzése	12
4.1 Helyzetfeltárás.....	12
4.1.1. A térség környezeti állapota, földrajzi jellemzői:	12
4.1.2. Demográfiai helyzet:	12
4.1.3. Társadalmi helyzet:.....	13
4.1.4. Gazdasági helyzet:	14
4.1.5. Összegzés.....	16
4.2 A 2007-2013-as HVS megvalósulásának összegző értékelése, következtetések	17
4.3 A HFS-t érintő tervezési előzmények, programok, szolgáltatások	19
4.4 SWOT	23
4.5 Fejlesztési szükségletek azonosítása	26
4.5.1. A HFS helyzetelemzésében a következő szükségletek kerülnek megfogalmazásra:.....	26
5. Horizontális célok	28
5.1 Esélyegyenlőség.....	28
5.2 Környezeti fenntarthatóság.....	28
6. A HFS integrált és innovatív elemeinek bemutatása	29
7. A stratégia beavatkozási logikája	30
7.1 A stratégia jövőképe	30
7.2 A stratégia célhierarchiája	30
8. Cselekvési terv	33
8.1 Az intézkedések leírása.....	33
8.2 Együttműködések.....	51
8.3 A stratégia megvalósításának szervezeti és eljárási keretei.....	52
8.4. Kommunikációs terv	58
8.5. Monitoring és értékelési terv	59
9. Indikatív pénzügyi terv	60
Kiegészítő információk	62
Adatok gyűjtése.....	62
Mellékletek.....	63
1. sz. melléklet – Az Innovatív Dél-Zala Vidékfejlesztési Egyesület akcióterülete.....	63
2. sz. melléklet – Az Innovatív Dél-Zala Vidékfejlesztési Egyesület tagsága név, település, szervezet, képviselt szféra, és betöltött tisztség megjelöléssel.	64
3. sz. melléklet – Az Innovatív Dél-Zala Vidékfejlesztési Egyesület felépítése	67

Vezetői összefoglaló

Az Innovatív Dél-Zala Vidékfejlesztési Egyesület működési területén összesen 41 település található a 630,47 km²-en. Lakónépesség 25358 fő.

Az Innovatív Dél-Zala Vidékfejlesztési Egyesület, mint Helyi Akciócsoport által lefedett előzetesen elismert akcióterületén az alábbi települések találhatók, melyekre épül a Helyi Fejlesztési Stratégia: Alsórajk, Balatonmagyaród, Belezna, Bocska, Börzönce, Csapi, Fityeház, **Galambok**, Garabonc, **Gelse**, Gelsesziget, Hosszúvölgy, Kacorlak, Kerecseny, Kilimán, Kistréce, Liszó, Magyarszentmiklós, Magyarszerdahely, Miháld, **Murakeresztúr**, Nagybakónak, Nagyrada, **Nagytréce**, Nemespátró, Orosztony, Pat, Pölöskefő, Sand, Sormás, **Surd**, **Szepetnek**, **Újudvar**, **Zalakaros**, **Zalakomár**, Zalamerenye, Zalasárszeg, Zalasabar, Zalaszentbalázs, Zalaszentjakab, Zalaújlak. (Továbbiakban: Térségünk.) /Közös hivatalok helyszínei **vastagon, aláhúzva kiemelve!**/

Az Innovatív Dél-Zala Vidékfejlesztési Egyesület akcióterülete (Forrás: TeIR)

Térségünkre jellemző, mint szinte egész Magyarország területére kisebb kivételekkel, hogy a lakónépesség egyre csökken, mely visszavezethető az alacsony születések számára és az elvándorlásra egyaránt. A vidéki munkalehetőségek beszűkülésével egyenesen arányos az elvándorlások száma, mivel a megélhetés kerül veszélybe jövedelemszerző képesség csökkenésével.

Térségünkben a 105/2015. (IV.23.) Korm. rendelet kedvezményezett települések száma 21 az összes 41 településből, ez azt jelenti, hogy a lakosság több mint 41 %-a ezen településeken él. A romák számaránya is magasabb térségünkben, mint az országos átlag (1,9 szerese). Ezen ismérvek, és a térségre jellemző hátrányokkal élők magas számaránya okán a társadalmi esélyegyenlőség kiemelt szerepet kap tevékenységünkben.

Jövőképünk:

„A stratégia átfogó célja a népesség életminőségének javítása, a jövedelemszerző képesség fokozása a térségben, a szükséges képességek és tapasztalatok biztosításával a helyi innovatív fejlesztések meghonosítása érdekében.”

Célunk élhetőbb vidéket kialakítani térségünkben a LEADER keretein belül, nem kizárólag LEADER források aktivizálásával. A lakosság és az ide látogató számára egyaránt vonzóvá szeretnénk tenni térségünket, hogy az elvándorlást csökkentsük.

Gazdasági fejlesztések révén a térség értékeinek erősítése, a jövedelemszerző képesség fokozása célunk, hogy az itt élőknek ne kelljen ingáznia rosszabb esetben elköltöznie a saját és családja fenntartása érdekében.

A helyi pályázatás legfőbb elvei:

- a gazdaságfejlesztést támogató projekteknek konkrét gazdasági eredményei legyenek (pl. új termék, szolgáltatás, vagy új felvevőpiac);
- fejlesztésnek legyen pozitív hatása a környezetre;
- meglévő és újonnan alakuló jogi személyiségekre, szolgáltatásokra, értékekre épüljön a fejlesztés egyaránt;
- a projektek lehetőleg partnerségben valósuljanak meg.

Tervezett intézkedések:

- Gazdaságfejlesztés – mikrovállalkozások támogatása
- Turizmus – turisztikai attrakciók szolgáltatások fejlesztése
- Közszolgáltatások elérhetősége – szolgáltatások fejlesztése és infrastrukturális beruházások
- Együttműködési programok

Munkaszervezet bemutatása:

Munkaszervezetünk tagjai állnak rendelkezésére minden kedves érdeklődőnek a Helyi Fejlesztési Stratégia megvalósítása folyamán.

Elérhetőségek:

Munkaszervezet vezető

8778 Újudvar, Petőfi S. u. 2.

Telefon: +36/20/354-9799

E-mail: info@innovativegyesulet.t-online.hu

Web: <http://www.innovativdelzala.hu/>

1. A Helyi Fejlesztési Stratégia hozzájárulása az EU2020 és a Vidékfejlesztési Program céljaihoz

Az Innovatív Dél-Zala Vidékfejlesztési Egyesület előzetesen elismert működési területének fejlesztésére kidolgozott Helyi Fejlesztési Stratégia tervezetten hozzájárul az érintett vidéki területre vonatkozó intézkedései révén az alábbi célok eléréséhez:

- A Helyi Fejlesztési Stratégia céljaival hozzájárul az EU2020 és a Partnerségi Megállapodás céljaihoz:
 - A kis- és közepes vállalkozások versenyképességének fokozása
 - Küzdelem a szegénység és társadalmi kirekesztés ellen
- A Helyi Fejlesztési Stratégia céljaival hozzájárul a Vidékfejlesztési Program céljaihoz:
 - A helyi szolgáltatások, helyi termékek kapcsán erősíteni, fejleszteni a gazdaságot
 - mikrovállalkozások indulásának támogatása
 - termelési, fogyasztási és életmód-stratégiák elterjesztése
 - A térség lakóhely és turisztikai vonzerejének fokozása
 - Együttműködési készség erősítése, szakmai programok az esélyegyenlőség jegyében.
 - szegénység és elszigeteltség csökkentése
 - egészségi állapot és egészségtudatosság fejlesztése
 - rendezvények, közösségfejlesztő események, stratégiák generálása

A Helyi Fejlesztési Stratégia cselekvési tervét úgy alakítjuk ki, hogy az összhangban legyen és szinergikusan kapcsolódjon az operatív programokhoz, a Mura Programhoz, valamint a térség további fejlesztési célú programjához.

Azt takarja ez, hogy a Helyi Fejlesztési Stratégia tervezett eredményeivel hozzájárul a Partnerségi Megállapodásban, a Vidékfejlesztési Programban rögzített vállalt eredmények eléréséhez, azon keresztül az EU 2020 stratégia céljaihoz. Továbbá azt is takarja, hogy egyes pontokon a tervezett intézkedéseket összehangoljuk. Tekintettel arra, hogy a Helyi Fejlesztési Stratégia adott forráskerete alapvetően kötött, így csak némely intézkedést tudunk érinteni. A megvalósítás szempontjából elkerülhetetlen, hogy a többi alap (ERFA, ESZA) és a többi operatív program tervezett beavatkozásaiban is meg kell jeleníteni a LEADER érzékenyítést. A közös szinergia kialakításához minden oldalnak egyformán terveznie kell a többi oldallal, hiszen nem lesz szinergia, ha az csak egyoldalú, tehát nem elég, ha csak a Helyi Fejlesztési Stratégia tervez a többi programmal, nekik is tervezni kell a LEADER-rel.

A Partnerségi Megállapodásban meghatározott prioritások, melyek a Helyi Fejlesztési Stratégia számára is irányadók:

- A gazdasági szereplők versenyképességének javítása és nemzetközi szerepvállalásának fokozása
- A foglalkoztatás növelése (a gazdaságfejlesztési, foglalkoztatási, oktatási, társadalmi együttműködési szakpolitikák által, tekintettel a területi különbségekre)
- A társadalmi felzárkózási és népesedési kihívások kezelése, valamint a Jó Állam

A Vidékfejlesztési Programban meghatározott prioritások, melyek a Helyi Fejlesztési Stratégia számára is irányadók:

- A tudásátadás és az innováció előmozdítása a mezőgazdaságban, az erdőgazdálkodásban és a vidéki térségekben
- Az élelmiszerlánc szervezésének – többek között a mezőgazdasági termékek feldolgozásának és forgalmazásának, az állatjó létnek és a mezőgazdaság terén alkalmazott kockázatkezelésnek – az előmozdítása
- A társadalmi befogadás előmozdítása, a szegénység csökkentése és a gazdasági fejlődés támogatása a vidéki térségekben

2. A stratégia elkészítésének módja, az érintettek bevonásának folyamata

A Helyi Fejlesztési Stratégia tervezése az alulról jövő kezdeményezésekre épül. A térségünk szereplőinek jövőképéhez, terveihez, jövőben kívánt tevékenységek végrehajtásához, megkezdéséhez igazodik.

A tervezés lefolytatására Tervezést Koordináló Csoportot (TKCS) alakítottunk ki, melynek megalakulásakor a következő ismérveket vettük figyelembe:

- a térség érdekcsoportjai (közsféra, civil sféra, üzleti sféra) legyenek képviseltetve benne,
- az összetételben egyetlen érdekcsoport sem legyen túlnyomóan többségben (max.: 49 %),
- együtt tudjanak működni egymással,
- képviseljék a térség érdekeit.

Mindezen alapokat figyelembe véve alakult meg a TKCS az Elnökség, a Felügyelő Bizottság Elnöke és a Munkaszervezet tagjaiból, a megalakulása a projektgyűjtő adatlapok első körös kiküldését követően a tervező munka elején történt. A TKCS feladata, hogy a tervezés folyamatát meghatározzák, a beérkező információkat feldolgozzák, a tervezéshez, szükség esetén külső szakértők bevonására javaslatot tegyenek.

Az alulról jövő kezdeményezés irányelve mellett a térség szereplőinek terveit, jövőre vonatkozó fejlesztési ötleteit összegyűjtöttük. A gyűjtőmunkát két módszer alkalmazásával végeztük. A két módszer:

- a fórumbeszélgetések, ahol a HFS tervezését részletesebben megismerhették az érdeklődők, és közvetlenül oszthatták meg velünk a jövőképüket, és kaphattak közvetlen visszajelzéseket is;
- a Projektgyűjtő Adatlap, melynek kitöltésével közvetíthették felénk a konkrét terveiket a helyi szereplők. Egy szereplőnek több ötlete is kifejtésre kerülhetett.

Az eseményekről, módszerekről mindenki tájékozódhatott honlapunkról, továbbá az önkormányzati közös hivatalok területeiken értesítették az eseményekről az érintett szereplőket. Az eseményekről a térségben lévő szereplők értesültek a helyi képűjságokból, az önkormányzatok hirdetőfalain, valamint személyesen átadott és postán megküldött meghívókból. Az Projektgyűjtő Adatlapokat elektronikusan eljuttattuk minden, az eddigiekben velünk kapcsolatba kerülteknek azzal a kéréssel, hogy továbbítsák a térség további szereplőit, ismerőseik felé.

A 4 fórumbeszélgetésen a résztvevők a legtöbb esetben képviseltették mind a három főbb sféra tagjait, de sajnos nem volt túl nagy az érdeklődés. Az így beérkező ötletek minősített ötletek voltak. Fórumbeszélgetéseket tartottunk 2015. október 19-27-ig Galambokon, Gelsén, Zalakomárban, Újudvaron. A megjelentek létszáma átlagosan 3 fő volt. A fórumbeszélgetések nem bizonyultak hatékony módszernek, ezért a továbbiakban nem alkalmaztuk ezt a megközelítést, a továbbiakban a projektgyűjtő adatlapokra alapoztunk.

A fórumbeszélgetések eredménytelensége okán, valamint az Irányító Hatóság javaslata alapján műhelynapokat szerveztünk a civileknek és a vállalkozóknak, továbbá munkacsoportokat hoztunk létre az intézkedések pontos kidolgozására (turisztikai, vállalkozói, közszolgáltatás), valamint tematikus műhelynapokat szerveztünk külön a civileknek, és a vállalkozóknak.

A Projektgyűjtő Adatlapokat két alkalommal küldtük ki a térség szereplőinek 2015. júliusában és 2015. októberében-novemberében. A beérkezett projektötletek előzetes kiértékelése alapján

mintegy 40 %-ában LEADER-hez illeszkedő terveket küldtek be a térség szereplői a projekttervek további 20 %-a kisebb átgondolást követően illeszkedik a LEADER-hez.

Térségünk nem érinti a 290/2014.(XI.26.) Korm. rendelet alapján rangsorolt kedvezményezett járást. Az előzetesen elismert tervezési területünk állandó népességének 15%-a, vagy annál nagyobb aránya él a 105/2015. (IV.23.) Korm. rendelet 2 számú mellékletében foglalt kedvezményezett település területén, ezért külön bemutatjuk a bevonásukat a tervezésbe.

Térségünkben a 41 településből 21 a kedvezményezett települések listáján szerepel, ezen településeken különös figyelmet fordítottunk arra, hogy a lehető legtöbb szereplőhöz, magánszemélyhez is jusson el a Projektgyűjtő Adatlap, így a társadalmi kirekesztődéssel veszélyeztetett csoportokhoz is eljutott a projektötlet adatlap bekérő felhívásunk.

(IV.23.) Korm. rendelet 2 számú mellékletében foglaltak szerint térségünk 41 településéből 14 társadalmi, gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett település, 19 település jelentős munkanélküliséggel sújtott település, míg 12 település mindkét szempont alapján kedvezményezett.

A tervezés lefolytatására alakított Tervezést Koordináló Csoport tagjai: az Elnökség, a Felügyelő Bizottság Elnöke, a munkaszervezet, valamint a 105/2015. (IV.23.) Korm. rendelet 2. számú mellékletében foglalt kedvezményezett települések és egyben a helyi termelők képviselője, Kerecseny Község polgármestere. A TKCS-ban 2 fő képviseli a cigányságot, 1 fő a németeket és 2 fő a horvátokat, mint nemzetiségeket. Az Elnökség tagja Csapi Község polgármestere, amely település szintén kedvezményezett a 105/2015. (IV.23.) Korm. rendelet 2. számú melléklete alapján.

A tervezés folyamatát figyelemmel kísérheti minden érdeklődő az Innovatív Dél-Zala Vidékfejlesztési Egyesület www.innovativdelzala.hu című honlapján, ahol kifejtethetik véleményüket, ötleteiket is. Az információk áramoltatására minden eseményt (műhelynap, munkacsoport ülés, tervezést koordináló csoport ülés, stb.) követően, valamint minden főbb információ tudomásunkra jutását követően kerül sor. A tervező munkához bárki csatlakozhat gondolataival, ötleteivel bármely elérhetőségünkön vagy bármely egyeztető ülésen.

Honlapunkon közzé tettük a megbeszélések, egyeztetések összegző eredményeit, amelyekből tájékozódhatnak az érdeklődők.

A közösségi bevonás rendkívül eredményesnek bizonyult, mivel a stratégia alapjait a bevonások folyamán kialakult igényeknek megfelelően tudtuk kialakítani. A tervezésben folyamatosan dolgoztunk együtt a térség szereplőivel, kaptunk irányvonalakat, adtunk visszajelzéseket. A TKCS-ban résztvevő helyi képviselők folyamatosan közvetítették a mikrotérségük, közvetlen és tágabb környezetük igényeit, gondolatait, de közvetlenül a munkacsoportokhoz is jutottak el igények, információk a térség szereplőitől. A tervezés folyamán igyekeztünk minden igényt figyelembe venni, beépíteni a HFS-ba.

A HFS draft verziójának és a végleges HFS-t egyaránt társadalmi véleményezésre bocsájtjuk honlapunkon keresztül, valamint egyesületünk közgyűlésén megtárgyalásra kerül, majd elfogadáshoz szavazásra bocsájtjuk a HFS mindkét verzióját.

3. A Helyi Fejlesztési Stratégia által lefedett terület és lakosság meghatározása

3.1. Földrajzi terület meghatározása

9

Az Innovatív Dél-Zala Helyi Akciócsoport Magyarország délnyugati, Zala megye déli részén helyezkedik el aprófalvas településszerkezettel, amely összesen 41 települést foglal magában. Minden településünk a Nagykanizsai járásban található, de nem minden települést érintünk a Nagykanizsai járásban. (1. sz. melléklet)

A lakosság 25.358 fő, amely megfelel az uniós keretjogszabálynak is, miszerint a lakosság minimum 10.000 fő és maximum 150.000 fő közé kell, hogy essen. Az akcióterületünkön nincsen 10.000 fő lélekszámot elérő, meghaladó település és nincsen 10.000 fő feletti tanyás települések külterülete.

A térséget kettősség jellemzi. Az egyik pólust Nagykanizsa (jogszabály szerint nem jogosult terület) és a turisztikailag virágzó kisváros, Zalakaros alkotja. A másik oldalon népességükben csökkenő, kilátástalanságot érző kistelepülések.

A térség települései természetföldrajzi szempontból, „Magyarország kistájainak katasztere” besorolása alapján a következő kistájakhoz tartoznak: Egerszeg-Letenyei Domság, Principális völgy, Zalaapáti hát. Az erdősültség 30% körüli. A Mura, a Principális-csatorna, Zala-Somogy-határárok és a Kis-Balaton határozza meg a települések vízrajzát.

A Bejárható Magyarországhoz kapcsolódunk a Helyi Fejlesztési Stratégia megvalósítása folyamán a kéktúra útvonalunkkal és a Karos Nordic Walking élménytúra útvonallal, melyet a Pannónhát-Dél-Zalai Turisztikai Egyesület jelölt ki, táblázott fel. A kerékpáros útvonalaink, melyekkel kapcsolódunk a Bejárható Magyarországhoz: EuroVelo: 13 – Iron Curtain Trail: Barents Sea – Black Sea 10,400 km gerincútvonalhoz kapcsolódik területünk (Magyarország – Horvátország határvonalánál); TTR MTSZ kerékpáros „zöld” útvonal Zalakaros – Zalakomár – Balatonmagyaród. A Lovas útvonalak EuroHorse2 útvonalhoz kapcsolódunk egy kis szakaszon Nagykanizsa mellett. Zala megyében nincs lovas turisztikai szövetség.

3.2. Gazdasági környezet

Dél-Zala tradicionálisan mezőgazdasági vidék, amelyhez földrajzi elhelyezkedéséből következően a gazdasági tevékenységek közül elsődlegesen a kereskedelem kapcsolódott. Az ipari és szolgáltatói tevékenységek a nagyvárosba (Nagykanizsa) települtek.

Földrajzi fekvéséből adódóan közlekedésére és gazdasági életére meghatározó az osztrák, szlovén, horvát határ és a Balaton közelsége, Nyugat- és Dél-Dunántúlt összekötő szerepe (M7 autópálya; Sopron-Pécs vasútvonal). A fentiekből következik, hogy a terület logisztikai elhelyezkedése kiváló, amit erősít az a tény, hogy itt található Zala megye egyetlen vasúti határátkelőhelye is (Murakeresztúr – Kotoriba). Ennek ellenére nagyobb gazdasági beruházások Nagykanizsán és az agglomerációhoz tartozó néhány településen valósultak/valósulnak meg. A falvak gazdasági életét és a munkalehetőséget elsősorban a mikrovállalkozások (döntően szolgáltatói szféra) és az önkormányzatok (mint legnagyobb foglalkoztatók) határozzák meg.

Az itt élők életvitelét, életmódját alapvetően meghatározza a térség egészére jellemző magas erdősültség. A Mura–menti és a Kis–Balaton melletti falvak életét pedig a víz határozza meg.

Ugyanakkor kevesen ismerték fel még a természetközeli életmód előnyeit, a környezettudatos magatartás még nem elég fejlett. A vidékünkre jellemző tradicionális alapokon nyugvó életmód tapasztalatainak feltárása és visszaemelése a mindennapokba fontos feladat. Ezen hiány pótlásáról több civil kezdeményezés igyekszik gondoskodni.

A térségben jelentős a mezőgazdaság és az erdőgazdálkodás, de a megtermelt termékek helyben történő feldolgozása nagyon alacsony szintű, ami alól csak a bútoripar jelent kivételt.

A falvakban élők jövedelemtermelő képessége jóval alacsonyabb, mint a városban élőké. A településeket az elöregedés veszélyezteti. Általános tendencia, hogy a vidéki lakosság foglalkoztatása alacsonyabb, több településen 9,9 % az álláskereső aránya. A képzett, diplomás fiatalok elhagyják a falvakat, a térséget; a munkahelyet és karrier lehetőséget biztosító városokban telepednek le vagy a jövedelmezőbbnek tűnő külföldet választják.

3.3. Együttműködések

Az Innovatív Dél-Zala Vidékfejlesztési Egyesület területe beleesik a Nagykanizsai Járás területébe, valamint a Nagykanizsai kistérségi társulás és a Zalakarosi kistérségi társulás volt területeiből áll, amelyből következik, hogy a terület koherenciája erős.

A térségben a lakónépesség egy közös nyelvet beszél (magyar) valamint közös vallást gyakorolnak.

Az előző, 2007-2013-as LEADER megvalósulási időszak is ezen a területen valósult meg, melyből azóta 5 település már nem tagunk.

A LEADER Helyi Akciócsoportja a legjellemzőbb együttműködés térségünkre, mivel 100 tagból álló egyesületünk, az Innovatív Dél-Zala Vidékfejlesztési Egyesület a legnagyobb és leghosszabban fennálló együttműködés, melyben civil szervezetek, vállalkozások, önkormányzatok, magánszemélyek képviseltetik magukat. **(2. sz. melléklet)**

További együttműködések a helyi szereplők között is rendszeresen alakultak ki térségünkben változó létszámmal, változó időtartamra vonatkozóan. A kialakult együttműködések a legtöbb esetben egy közösen megvalósítandó cél mentén alakultak ki egy-egy projekt időszakára.

A helyi szintű együttműködések felül jellemző térségünkre a további magyarországi és nemzetközi (osztrák, szlovén, horvát) térségek szereplőivel történő együttműködés.

A LEADER-ben a térségek közötti együttműködések és a nemzetközi együttműködésre is van példa akcióterületünkön.

Az együttműködések révén a legkülönbözőbb projektek valósultak meg térségünkben. Jellemzőek voltak a humánerőforrás, szolgáltatói projektek, gazdaságfejlesztési, környezetvédelmi, turisztikai, mezőgazdasági projektek.

Az Innovatív Dél-Zala Vidékfejlesztési Egyesület működése folyamán a hatékonyság és eredményesség érdekében szorosan együttműködött az IH-val és az MVH-val, valamint az utóbbi időben az MNVH-val is.

Más HACS-okkal, helyi önkormányzatokkal, civil szervezetekkel, gazdasági szereplőkkel működött HACS-unk együtt, alakított ki hálózatokat. Önkormányzati szinten jellemző volt a mikro-térségi együttműködés, körjegyzőségi, közös hivatali szinten. A civil szervezetekkel való hálózatépítés nehéz volt, mert a falvakban kevés a jól működő civil szervezet. A gazdasági szereplők hálózatosodása főként a helyi termelőkre, és kézművesekre mintegy 15-20 szereplőre redukálódott.

3.4. Erőforrások

A térségünkben alábbi főbb erőforrásokra lehet alapozni leginkább a fejlesztéseket:

- három országhatár közelsége,
- a települések mindegyikét zöld terület veszik körül,
- folyó és álló vizek vannak a tréségben,
- jó szomszédi viszonyok (aprófalvas településszerkezet),
- települések közel vannak a szomszédos településhez – együttműködési hajlandóság növelő tényező,
- turisztikai adottságok,
- mikrovállalkozások potens jelenléte,
- erdőszültség nagysága,
- humánerőforrás,
- úthálózat (aprófalvas településszerkezet),
- rendelkezésre álló tapasztalatok.

A fejlesztéseket befolyásoló erőforrások kritikus tömegével kapcsolatosan az alábbi megállapításokat tehetjük:

- A meglévő erőforrások nem elégé kihasználtak, nem megfelelően koordináltak, az erőforrások kihasználtsága nem optimális.
- Az együttműködési hajlandóság növelésével, a közös célok mentén történő közös tevékenységek összehangolásával, az együttműködők erőforrásainak feltérképezésével, az erőforrások koordinálásával növelhetjük a hatékonyságot.
- Az erőforrások koordinációja: az a tevékenység, mely révén az együttműködők a meglévő erőforrásaikat úgy aktivizálják, hogy figyelembe veszik a partnerek erőforrásait és azok aktivizálását, közösen kidolgozott rendszerben aktivizálják erőforrásaikat.

Elkerülhetőek: a túlzott erőforrás ráfordítás; kihasználatlan erőforrások.

Az akciócsoport terület megfelelően nagy egy térségi szintű stratégia kialakításához, és egyben elég kicsi ahhoz, hogy a térség szereplői között viszonylag egyszerűen együttműködések alakuljanak ki.

A térség eléggé tagolt ahhoz, hogy elkülönített mikro-térségeket vegyünk figyelembe, de koherens is az aprófalvas település szerkezet, a mobilitási nehézségek, közös problémák, szükségletek tekintetében.

Térségünkben elég nagy a mikro- és kisvállalkozások száma, de ugyanakkor az aktivitásuk, jegyzett tőkéjük rendkívül alacsony.

4. Az akcióterület fejlesztési szükségleteinek és lehetőségeinek elemzése

4.1 Helyzetfeltárás

4.1.1. A térség környezeti állapota, földrajzi jellemzői:

Az Innovatív Dél-Zala Vidékfejlesztési Egyesület működési területén összesen 41 település található a 630,47 km²-en, mindez azt jelenti, hogy sok település található a térségben.

A térség településszerkezete aprófalvas, a települések több mint fele 500 fő alatti (59%) és egy város is található (Zalakaros). A viszonylag sűrűn elhelyezkedő települések nem strukturált rendszerben helyezkednek el és az úthálózat is a domborzati körülmények miatt nem összefüggő, a közlekedés körülményes. Probléma, hogy a fejlesztési elképzelések egymástól elszigetelt, önálló megvalósítása jóval nehezebb, mint hálózati együttműködésben – ez kovácsolta össze a LEADER közösséget is.

A térséget aprófalvas településszerkezet jellemzi, a települések jelentős része ún. egyutcás úti falu.

A térség természetvédelmi területei: Kis-Balaton, a Mura-menti Tájvédelmi Körzet, és a Zalakomári Madárrezervátum. A Kis-Balaton két, egymáshoz csatlakozó, tározó medencéből áll két megye határán (Somogy, Zala). A 2. sz. tározó fekszik Zala megyében, és Zalavár, Zalasabbar, Nagyrada, Garabonc és Balatonmagyaród községek határolják. A teljes területe 14.745 ha (tó, nádas, mocsár, galériaerdő). A terület használata a kézi nádvágásból, a magántulajdonban lévő juhok legeltetéséből és intenzív halászatból áll. A területen korlátozott az erdőművelés.

A Kis-Balaton védett állatai: fekete gólya, fekete harkály, réti sas, lile, vidra, hód.

A felszín alatti vizekre komoly veszélyt jelent a szennyező források közül a települések csatornázatlansága, a rákötések nem megfelelő aránya, és az illegális hulladéklerakás.

A mezőgazdasági eredetű szennyezés a nitrát koncentráció növekedésében jelentkezik. A kistérségben potenciális szennyező források közül jelentősek az állattartó telepek.

A térségben több helyen (Hahót, Alsórajk) jellemző tőzegkitermelés hatással van a felszín alatti vizek minőségére. Tájformáló hatásukkal a növény- és állatvilágot is megváltoztatják.

A térségben a kommunális hulladék gyűjtése, szállítása megoldott. A szelektív hulladékgyűjtés alapját képező elkülönített gyűjtést biztosító konténerek megjelentek a térségben.

A helyi értékeket bemutató értéktárak szűkösek, esetenként teljesen hiányoznak. A helyi értékek fontosak az identitástudat erősítésében, amely hatással van az elvándorlás visszaszorítására.

Akcióterületünkön a lakások mintegy 53,1 %-a van bekapcsolva a közcsatorna hálózatba Zala megyében a lakások 73 %-a, országosan pedig 75 %-a csatornázott. A térségünkben a talajterhelés magas szintet ér el, amelyen szükséges változtatni.

A térség energiafelhasználás szempontjából kiszolgáltatott, ennek csökkentése érdekében indokolt helyi megújuló energiaforrások (napenergia-hasznosítás, biomassza, meleg vizű kutak másodlagos hasznosítása) bevonása, amely kedvezően befolyásolja a klímaváltozás negatív hatásait.

4.1.2. Demográfiai helyzet:

Az Akciócsoport területe 630,47 km², lakóinak száma 25.358. fő (TeIR adatok) (2008.01.01. időpontban 30.282 fő volt). Az átlagos népsűrűség 40 fő/km² (szemben a Zala megyei népsűrűséggel, mely csaknem a kétszerese). A lakosság 7,5 %-a él csak városban (Zalakaros -1916 lakos).

A térség 41 településéből 21 tartozik a kedvezményezett települések közé (105/2015. (IV.23.) Korm. rendelet szerint). A lakosság 41,53%-a (10.530 fő a 25.358 főből) él kedvezményezett településen

A térségben a népességsökkenés legfőbb oka, hogy az élve születések száma alatta marad a halálozások számától, néhány település kivételével mindenütt negatív szaporodási indexet találunk, valamint az elvándorlás is tovább csökkenti a népességet térségünkben. Az elvándorlási adatok magasak a területen. Ez leginkább a kistelepüléseken érezhető, néhány pozitív példa kivételével a térség számos települését az elnéptelenedés veszélyezteti (a népesség szám 200 fő alá csökkent 7 településen).

A korstruktúra kedvezőtlen, az öregségi index (a fiatal/idős) értéke: 0,51, míg ugyan ez az adat 2001-ban 0,75 volt

A térségben német, horvát és roma kisebbség él. A 2011-es népszámlálás önbevalláson alapuló adatai szerint 1559 fő vallotta magát a térségben romának (lakosság 6,1 %-a), ez az adat a civil szervezetek becslése alapján eléri a 12-15 %-ot, helyenként az 50 %-ot is. A cigány kisebbség aránya Zalakomárban, Zalaszentjakabon, Garaboncon, Kerecsenyben, Galambokon a legmagasabb. A romák jelentős része aprófalvakban él. Ez utóbbi azzal magyarázható, hogy a kistelepüléseken sok az értékét veszített lakóingatlan, amelyet meg tudnak vásárolni – az amúgy alacsony jövedelemszerző képességgel rendelkező – romák. A lakásviszonyok lassú javulása ellenére a cigány lakosság mintegy 15%-a még mindig lepusztult telepeken, elszigetelten él, integrálódásuk nem indult meg.

A térségben német kisebbséghez tartozónak 520 fő vallotta magát, de a hagyományápolásban, kultúrában sokkal többen részt vesznek. 753 fő vallotta magát horvát kisebbségnek, akik élénk hagyományörző és közösségépítő tevékenységet folytatnak. Nemzeti identitásuk megőrzését az anyaország közelsége és a nemzetiségek iránti elkötelezettségük is erősíti.

4.1.3. Társadalmi helyzet:

Az Innovatív Dél-Zala Helyi Akciócsoport területén 223 nonprofit szervezetet tartanak nyilván, ezer lakosra jutó nonprofit szervezetek száma 8,8.

A térséget vizsgálva a sport és szabadidős tevékenységek állnak az első helyen, amelyet követ az oktatás-kultúra, a településfejlesztés-szépítés és a biztonság. A szervezetek hatókör vizsgálata szerint a nonprofit szektor 40-50%-a csak egy települést szolgál.

A térség földrajzi elhelyezkedéséből és történelmi múltjából következik, hogy az utak és a kultúrák találkozása mentén fekszik, ezért jelentős a horvát, német, roma kisebbség száma.

A civil szervezetek döntő része 500 000 Ft-nál kevesebb összegből gazdálkodik. A pályázati aktivitás alacsony, nagyrészt az NCA pályázatokra korlátozódik. A szervezetek támogatásába az önkormányzatok, gazdasági szervezetek (mint szponzorok) és magánszemélyek kapcsolódtak be.

Civil szervezetek közreműködésével szervezik a Keresztúri Napokat Murakeresztúron és számos más települési, térségi és megyei szintű rendezvényt. Figyelemre méltó a cigány kisebbségi, német és horvát nemzetiségi szervezetek aktivitása elsősorban identitásuk, nyelvi és kulturális hagyományaik ápolásában. Rendkívül aktívak a térség roma szervezetei, köszönhetően vezetőik társadalmi elismertségének.

Több településen a hagyományápolás gasztronómiai eseményekhez, népszokásokhoz kapcsolódik (farsang, szüret stb.).

A nonprofit szervezetek legfontosabb problémája az információáramlás rossz hatékonysága, a civil források, pályázati lehetőségek beszűkülése, valamint a szakértők hiánya. Már működik egy kistelepülési civil érdekeket kezelő ernyőszervezet Nagykanizsán.

A közösségi szolgáltatások alacsony szinten működnek, a közösségi életet az önkormányzatok anyagi lehetőségei befolyásolják. Az önkéntes tevékenység alig ismert. A kistelepüléseken (300 fő alatt) a társadalmi aktivitás minimális, egy-egy közösségi program köré szerveződik.

Egy házi- és házi gyermekorvosra jutó lakosok száma 2013-ban 1951 fő, ami annyit jelent, hogy egy orvosnak átlagosan térségünkben ennyi embert kell ellátnia. A megyei adat: 1554 fő, míg az országos 1557 fő. Ebből látszik, hogy térségünkben az átlagosnál több ember jut egy orvosra a házi- és házi gyermekorvosi rendszerben.

Az elnéptelenedés okai a születések alacsony száma, a elhalálozások magas száma, valamint az elvándorlás. Ezen három tényező közül a halálozások számát kezelik általában a legkevésbé. Térségünk aprófalvas szerkezetéből adódóan a mentőszolgáltatás viszonylag magas kiszállási idővel tud helyt állni, éppen ezért a hirtelen szívleállásos krízishelyzetek kezelni kell alternatív megoldásokkal.

A térség képzettségi szempontból elége szélsőséges. 2011-es adatok alapján a legfeljebb általános iskola 8. osztályát végzett 7 éves és idősebbek aránya 35,5 %, Zala megyében: 26,4 %, Magyarországon: 25 %. A felsőfokú végzettségű 25 éves és idősebb népesség aránya 7,7 %, Zala megyében: 14,8 %, Magyarországon: 19 %. Ezen két információ alapján kimondható, hogy a térségben élők átlagosan alulképzettek.

Magas a megfelelően képzett szakmunkások hiánya, amely meggátolhatja további cégek letelepedését a térségbe. Így a hatékony szakképzés és az élethosszig tartó tanulás lehetőségét biztosító felnőttképzés elengedhetetlen a térség munkavállalóinak versenyképessége szempontjából.

4.1.4. Gazdasági helyzet:

A mezőgazdaságon belül a növénytermesztés mutatói kedvezőtlenebbek, mint az országos átlag. Ezzel szemben pozitív hatásként kell megállapítani, hogy a meredek lejtésű dombvidék kiválóan alkalmas a Zalában amúgy is hagyományos erdőgazdálkodásra. A meglévő mezőgazdasági termelésre azonban az alacsony hozzáadott érték a jellemző (általános az intenzív szántóföldi növénytermesztés), mivel jelenleg szinte alig történik meg az előállított termények, termékek elsődleges, másodlagos feldolgozása.

Az ilyen vidéki térségekre, melyekre az elöregedés jellemző, a gazdaságfejlesztésük is problémába ütközik, hiszen szüksége van a munkaképes, innovációra kész lakosságra, amely a térség megújításában szerepet játszik.

Térségünkben az egy főre jutó társasági adóbevallásra kötelezett vállalkozások jegyzett tőkéje: 170.300,- Ft, ami messze elmarad az országos átlagtól 1.730.300,- Ft, de a Zala megyei (426.800,- Ft) érték is a 2,5 szerese. A térségben ezer lakosra jutó regisztrált vállalkozások száma 2013-ban 189 db, míg Zala megyében 175,1 db országosan pedig 170,5 db. Ez a két adatsor utal arra, hogy kis vállalkozások vannak leginkább térségünkben, valamint jellemző területünkre a gazdasági szereplők kis jegyzett tőkével rendelkeznek.

A települések kétharmada érintett a NATURA 2000 területek vonatkozásában, de gondot jelent, hogy ezeken a területeken művelési ág megváltoztatására nincs lehetőség.

Az évtizedek óta zajló gazdasági átalakulás mélyreható változásokat hozott a térségben, amelynek eredményeként iparágak tűntek el (főként a gépipar) és újak alakultak ki. Jelenleg a térségi ipari gazdaság gerincét az erdő- és fagazdaság, a bútortipar, a műanyagipar, a vízkezelés ipar, a zalakarosi térségben az egészségturizmus, az autótípari alkatrész-gyártó ipar, a

pénzüntézeti és kereskedelmi-szolgáltató vállalkozások adják. De az ipari vállalkozások száma 50%-kal alacsonyabb a nagykanizsai járásban, mint a régió más területein.

A térség gazdaságára erős függést gyakorol a General Electric cég, melynek nagykanizsai gyárában több ezer fő dolgozik/dolgozott a környező településekről.

A térségben a naponta ingázó foglalkoztatottak aránya 2011-ben már 66,1 %, Zala megyében 39,8 %, míg országosan 34,5 %. Ami azt jelenti, hogy a jelenlegi alacsony lélekszámú lakosság nagy része a munkaidejében sem tartózkodik a térségben. Egyféle „Szociális depóként” üzemel térségünk.

A terület gazdasági életére meghatározó az osztrák, szlovén, horvát határ és a Balaton közelsége, Nyugat- és Dél-Dunántúlt összekötő szerepe (M7 autópálya; Sopron-Pécs vasútvonal). A fentiekből következik, hogy a terület logisztikai elhelyezkedése kiváló, amit erősít az a tény, hogy itt található Zala megye egyetlen vasúti határátkelőhelye is (Murakeresztúr – Kotoriba). A 4 megyei repülőtér közül kettő a térségben (Nagykanizsa, Zalakaros), egy pedig közvetlen közelében helyezkedik el (Sármellék az ország legnagyobb forgalmú vidéki reptere).

Ennek ellenére nagyobb gazdasági beruházások Nagykanizsán és az agglomerációhoz tartozó néhány településen valósulnak meg. A falvak gazdasági életét és a munkalehetőséget elsősorban mikro-vállalkozások (döntően szolgáltatói szféra) és az önkormányzatok (mint legnagyobb foglalkoztatók) határozzák meg.

A térség munkanélküliségi adata 2013-ban 9,9 % volt, ami közelítő a 2008-as gazdasági világválság előtti 2007-es 9,1 %-hoz. Mindez azt jelenti, hogy a gazdasági válság egyre kevésbé érzékelteti hatását, de mindemellett meg kell említeni, hogy a munkanélküliségi mutatókat teljesen más statisztikai módszerrel számolták, mint napjainkban. A csökkenő foglalkoztatás tendenciájából sikerült kilépni az elmúlt időszakban. A munkanélküliek közel fele (51,2 %) képzetlen. A térségközponttól (Nagykanizsa), illetve Zalakarostól mért távolsággal egyenes arányban növekszik a munkanélküliség, van olyan település, ahol meghaladja a 20%-ot. Különösen a kistelepüléseken és általában a roma lakosság körében kilátástalan a foglalkoztatás.

Az akciócsoport területén a nyilvántartott álláskeresők számában csökkenés tapasztalható (2012-ben 2188 fő, míg 2013-ban 1750 fő). Növekedett a regisztrációba ismételten bekerülők száma is. A 25 év alatti álláskeresők aránya 17,6 %, helyzetük az elmúlt időszakban tartósan magas. A válság kiemelten érintette a munkaerőpiacra most belépő fiatal generációt. A tartós munkanélküliek nagy része valamely hátrányos helyzetű csoporthoz tartozik.

Foglalkoztatottak nélküli háztartások aránya 2011-ben térségünkben 40,9 % (Zala megyében: 36,8 %), ami önmagában is magas, de ha hozzávesszük, hogy az alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak megoszlása az aktív korúak arányában térségünkben 35,7 % (Zala megyében: 28,2 %), akkor elmondható, hogy térségünkben a családok átlagosan alacsony jövedelemmel rendelkeznek. Egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem térségünkben: 545.108,- Ft, Zala megyében: 669.935,- Ft, országosan: 719.086,- Ft. Térségünk jövedelemszerző képessége elmarad a megyei és országos átlagtól.

Földhasználatra jellemző a szántóföldi növénytermesztés, valamint a nagy lejtésű és kevés tápanyagtartalmú területeken az erdőgazdálkodás. Nagy területeken található kihasználatlan rét és legelő, amelyeket extenzív állattartással újra be lehetne vonni a mezőgazdasági termelésbe. A borszőlő termelése általános a települések melletti dombokon, de a térség borászati szempontból alig ismert. A zalai borkultúra népszerűsítésén több kisebb-nagyobb vállalkozás tevékenykedik. Korábban általános volt a falvak környékén a csonthéjas gyümölcsösök, bogysók jelenléte, amelynek

visszahonosítása munkalehetőségeket teremthet. Összességében a kistérségről elmondható, hogy a talajadottságai megfelelőek a mezőgazdasági műveléshez.

A kereskedelmi szálláshelyek száma (2014-ben) 4399 db volt, az egyéb szálláshelyek száma 4514 db, a falusi vendéglátás szálláshelyei 87 db. Éves viszonylatban a szálláshelyek kihasználtságának aránya kereskedelmi szálláshelyek esetén: 27 %, egyéb szálláshelyek esetén: 3.1 %, falusi szálláshelyek esetén: 4,3 %. A szálláshelyek száma megfelelő mértékű térségünkben, a kihasználtságuk javítható. Turisztikai fejlesztéseknél a nem jövedelemszerző tevékenységekre kell a hangsúlyt fektetni. Egy lakosra jutó idegenforgalmi adó (1000 Ft) tréségünkben: 5,2, Zala megyében: 2,8, Magyarországon: 0,5, melyből következik, hogy térségünk idegenforgalma kiemelkedően magas Zala megyéhez és az országoshoz képest.

4.1.5. Összegzés

Térségünk legfőbb problémái:

- Együttműködések, vállalkozói és civil hálózatok hiánya
- A vállalkozások mozgásterének leszűkülése (gazdasági válság hatására) kihat a foglalkoztatási potenciálra is
- A népesség fogyása és lassú előregedése/fiatalok elvándorlása
- Kedvezőtlen jogszabályi környezet (gyakori jogszabályváltozások, magas adózási kötelezettség)
- Térség külső megítélése turisztikailag, gazdaságilag nem kedvező
- Nem megfelelő szintű esélyegyenlőség a térségben elsősorban lakhatás területén
- A mezőgazdasági termelésre az alacsony hozzáadott érték a jellemző
- Tréség imázs hiánya
- Mamutcégek ellehetetlenítik a mikrovállalkozókat (árversenyben)
- Köz- és közösségi szolgáltatások hiánya (egészségügyi krízishelyzetek kezelése; helyi értéktárak fejlesztése; illegális hulladéklerakók felszámolása)
- Alacsony képzettség és az ebből eredő gyenge munkaerő-piaci alkupozíció.
- Elaprózott településszerkezet
- Éghajlati viszonyok (nem egyenletes csapadék és hő eloszlás)
- Számottevő arányú a hátrányos helyzetű település (41 településből 21 kedvezményezett a 105/2015. (IV.23.) Korm. rendelet 2 melléklete szerint)
- Egészségügyi szolgáltatás túlterhelt

Térségünk legfőbb fejlesztési lehetőségei:

- Az Akciócsoportot kis, összetartó közösségek alkotják. Együttműködési potenciál magas
- Turisztikai adottságok (termálvíz, természeti értékek, minőségi szálláshelyek, stb.)
- A terület földrajzi/logisztikai elhelyezkedése kiváló, három további ország közelsége
- Természeti adottságok turisztikai célú hasznosíthatósága (aktív és ökoturizmus)
- Gazdag kulturális örökség, hagyományok jellemzőek a térségre
- Aktív helyi szereplők (önkormányzatok; kevés, de aktív civil szervezet)
- Viszonylag magas számban vannak jelen vállalkozások
- A civil szervezetek aktívak a térség környezetében
- Globálisan növekvő piaci igények a helyi előállítású élelmiszerekre
- Nagy számú kisebbség – kulturális sokszínűség

- Mikrovállalkozások aktivitásának erősítése révén a foglalkoztatás élénkíthető
- Helyi termékek előállításában, piacra juttatásában rejlő gazdasági fejlesztési potenciál
- Az ifjúságban rejlő lehetőségek a tudásbővítés és az ökotudatosság területén
- A meredek lejtésű dombvidék kiválóan alkalmas az erdőgazdálkodásra
- Viszonylag magas számban vannak jelen vállalkozások
- A civil szervezetek aktívak a térség környezetében
- Globálisan növekvő piaci igények a helyi előállítású élelmiszerekre
- Köz és Községi szolgáltatások fejleszthetősége országos szinten
- Jogszabályban meg van határozva az egyéni és a csoportos szociális tanácsadáháttere

Térségünk legfőbb problémái és legfőbb lehetőségei meghatározzák a Helyi Fejlesztési Stratégia irányvonalait. A tervezett intézkedések is ezen ismérvekre épülnek, valamint a helyi szereplők igényeire, melyek szorosan összecsengenek a térség lehetőségeivel.

4.2 A 2007-2013-as HVS megvalósulásának összegző értékelése, következtetések

A HVS megvalósulásának eredményességét, összegzését a felülvizsgálatok során tudtuk a legjobban mérni, egyúttal a felülvizsgálatokon keresztül mutatjuk be a HVS összegzését.

A HVS jövőképe megegyezik a 2011–es 2013-as stratégiában.

Jövőkép:

„A stratégia átfogó célja a népesség életminőségének javítása, a jövedelemszerző képesség fokozása a térségben, a szükséges képességek és tapasztalatok biztosításával a helyi innovatív fejlesztések meghonosítása érdekében.”

4.2.1. Tapasztalatok a HVS megvalósításának időszakában

Néhány bekezdésben kerüljön összefoglalásra a zárójelentés I. és II. részének lényegi tartalma, az üzleti tervek „Vezetői összefoglaló” részének mintájára.

Az Innovatív Dél-Zala Vidékfejlesztési Egyesület „A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia végrehajtása – ZÁRÓJELENTÉS” szakmai beszámolója 2015. május- szeptembere között készült.

A zárójelentés célja volt, hogy az egyesület szervezeti fejlődésén és HVS megvalósítási tevékenységén keresztül bemutassuk a LEADER módszertan eredményességét a dél-zalai térségben.

A beszámoló két nagyobb egységre tagolódik.

Az első részben kizárólag a LEADER tervezési terület kialakulását, az egyesület létrehozását, a szervezet és az általa létrehozott operatív szerv (munkaszervezet) működését vizsgáltuk.

Az Innovatív Dél-Zala Vidékfejlesztési Egyesület tervezési területe 46 települést foglalt magában a Nagykanizsai Járás területéről (Nagykanizsai Kistérség, Zalakarosi Kistérség és a Pacsai Kistérség 1 települését). A HACS területe jól reprezentálja Zala megye területi, társadalmi, gazdasági sajátosságait.

Az egyesület megalakulásakor is komoly erőfeszítést tett, hogy tagsága és tisztségviselőinek köre a térség egészét jól lefedjék és reprezentálják. Bár a közel 200 fős kezdeti tagság 120 fő alá csökkent, ezt nem az érdektelenségnek, hanem a LEADER fejlesztési folyamat letisztulásának tartjuk.

Az egyesület munkaszervezete 2008 őszén állt fel és 2009 közepére érte el a tervezési időszak végéig tartott 4 fős létszámát. Az ügyfélszolgálati iroda a kezdetektől Újudvaron működött, így biztos bázist adott a LEADER tevékenységekhez.

A beszámoló második része a HVS megvalósítását részletezi.

A térség jövőképét/célját a kezdetektől a következőkben határoztuk meg:

A népesség életminőségének javítása, a jövedelemszerző képesség fokozása a térségben, a szükséges képességek és tapasztalatok biztosításával a helyi innovatív fejlesztések meghonosítása érdekében.

A civil szervezetek, vállalkozók és állami szervek közötti együttműködés és integráció olyan szintjét kívánjuk elérni, amely lehetővé teszi egyéni és közösségi kezdeményezés ösztönzését és támogatását a térség gazdasági és társadalmi fejlődése érdekében.

A jövőkép alap gondolata, hogy térségünk fejlesztésében nem csak a külső erőforrások, hanem a meglévő adottságok, az önszerveződés és az együttműködés vihet előre.

A stratégia fejlesztési keretei mentén a 3. tengelyben a legmeghatározóbb előrelépés a turizmus ösztönzése területén történt. Közel 100 szálláshely jött létre, illetve minőségében javult a térségben, melyhez borturisztikai fejlesztések csatlakoztak. A gazdasági válság következtében a mikrovállalkozások fejlesztésében nem értük el a várt eredményt, de ilyen jellegű fejlesztések LEADER keretek közötti együttműködésre épülő megvalósítására már jelentős forrásokat sikerült fordítani 2013-ban. A mikrovállalkozások támogatása a jövőben, a Helyi Fejlesztési Stratégia megvalósítása folyamán is szükséges.

Bár mind a vidéki örökségre, mind a falumegújítási jogcímre jelentős forrásokat helyezett ki a HACS, a falvak alapvető társadalmi problémáin nem sikerült előrelépést elérni. Az önkormányzatok saját forrás (ÁFA nem finanszírozható) hiánya miatt lényegében a meglévő különbségeket konzerválta a pályázati rendszer. Javasolt a Helyi Fejlesztési Stratégiában az önkormányzatok ÁFA összegét is támogatni.

3 tengely kötelezettségvállalásának teljes összege: 1.337.880.257 Ft (gazdaságfejlesztés 52,01 %)

A LEADER fejlesztések terén a kezdeti sok apró specifikus célterületről a szervezet eljutott a célkitűzések mentén jól artikulálható 6-10 intézkedéséig. Itt a megvalósítást nagyban segítette a hátrányos és egyéb területek közötti forrás szétválasztás megszüntetése, így modell értékű projekt-füzérek indulhattak el. Egyesületünk a LEADER program keretében jelentős mintaértékű turisztikai fejlesztéseket indított el, itt valósult meg az első térséget lefedő internetes alapú idegenvezetési rendszer és a Kis-Balaton közelében elhelyezkedő kalandpark.

A LEADER források felhasználásába a civil szervezetek is fokozottan bekapcsolódtak, így az eredetileg rendelkezésre álló források közel háromszorosát tudtuk a térségbe vonzani. (LEADER kötelezettségvállalás összege: 650.863.505 Ft)

Az egyesület a térségen belüli hálózatépítés mellett jelentős szerepet vitt a térségek közötti és nemzetközi együttműködések kialakításában. Kelet-Stájer Oststeirisches Thermenland Lafnitztal LEADER szervezettel való együttműködés eredményeként épült meg a zalakarosi termelői piac, melynek egyesületünk a fenntartója.

Térségek közötti együttműködések közül kiemelkedik a „Felelős Gyermekpolgár Program”, amely a térséghez, megyéhez kötődés és identitást erősítő jelleggel kapcsolódott be szervezetünk. A program során megjelent kiadványaink élményszerűen, játékos formában ismertetik meg Zala megyét az érdeklődőkkel.

Az Innovatív Dél-Zala Vidékfejlesztési Egyesület a LEADER alapelvek mentén szélesítette kapcsolatrendszerét, melynek eredményekén nemcsak a szakmai felettes szervek (IH, MVH), hanem megyei civil szervezetek, felsőfokú képző intézmények, önkormányzati társulások, kamarák

kapcsolódtak be munkájába. A széleskörű kapcsolatrendszer a Helyi Fejlesztési Stratégia megvalósítása folyamán kamatoztatjuk, valamint tovább bővítjük.

A Helyi Fejlesztési Stratégia kialakítása folyamán az alábbi tapasztalatokat alkalmazzuk a Helyi Vidékfejlesztési Stratégia megvalósításából:

- A régi jövőképet alkalmaztuk, mivel az előző időszak jövőképe nem valósult meg, ezen területen a továbbiakban is van még mit tenni.
- A gazdaságfejlesztésben szerzett tapasztalatok alapján került kialakítása a gazdaságfejlesztésünk, a mikrovállalkozásokat minden formáját (mezőgazdasági, nem mezőgazdasági) támogatjuk, hogy a fejlesztések minden területet érintsenek, mivel a komplex kezelési módszerek hosszabb távon fennmaradó eredményekhez vezetnek.
- A turisztikai fejlesztéseknél az eddigiekkel ellentétben a kisebb forráskeretre való tekintettel is nem a szálláshelyek bővítését céloztuk meg, hanem elsősorban a nem jövedelem termelő tevékenységek támogatását, mivel ezen a területen hasznosabb eredményeket tudunk elérni a tapasztalataink alapján a kisebb összegekből.
- Az élhetőbb vidék jelen stratégiánkban is több szinten megjelenik, mivel az elnéptelenedés még mindig problémaként jelentkezik térségünkben.
- Az előző időszakban felgyűlt tapasztalatokat a Helyi Fejlesztési Stratégiai megvalósítása folyamán is alkalmazni kívánjuk, nem csak a tervezés folyamán.

4.3 A HFS-t érintő tervezési előzmények, programok, szolgáltatások

Az Innovatív Dél-Zala Vidékfejlesztési Egyesület működési területét érintő programok:

- Vidékfejlesztési Program (VP)
 - M03 - A mezőgazdasági termékek és az élelmiszerek minőségrendszerei
 - Speciális mezőgazdasági termékeket és élelmiszereket előállító termelők EU-s és nemzeti minőségrendszerhez történő csatlakozásának támogatása
 - M04 - Beruházások tárgyi eszközökbe
 - Mezőgazdasági termékek feldolgozásába/forgalmazásába és/vagy kifejlesztésébe történő beruházások támogatása
 - M06 - A mezőgazdasági üzemek és a vállalkozások fejlesztése
 - A fiatal mezőgazdasági termelők számára nyújtott induló támogatás
 - Nem mezőgazdasági tevékenységek elindításának támogatása
 - A mezőgazdasági kisüzemek fejlesztése
 - Nem mezőgazdasági tevékenységek fejlesztése
 - M16 - Együttműködés
 - Kis gazdasági szereplők között a közös munkafolyamatok megszervezése és az eszközök és források megosztása terén, valamint a vidéki turizmus fejlesztése és marketingje tekintetében folytatott együttműködés.
 - Az ellátási lánc szereplőinek horizontális és vertikális együttműködése a rövid ellátási láncok és a helyi piacok létrehozása és fejlesztése, valamint a rövid ellátási láncok és helyi piacok fejlesztésével kapcsolatos, helyi vonatkozású promóciós tevékenységek céljából.

Indoklás: A LEADER a Vidékfejlesztési Programban helyezkedik el, annak szerves részét képezi, és annak céljaival összhangban van. A gazdaság

fejlesztése a fő célja a LEADERnek, így a mi célunk is a mikrovállalkozók széles körének támogatása.

Kapcsolódó fejlesztések: HFS 1., 4., 5. intézkedések; a fiatal mezőgazdasági termelők számára nyújtott induló támogatás; nem mezőgazdasági tevékenységek elindításának támogatása; a mezőgazdasági kisüzemek fejlesztése; nem mezőgazdasági tevékenységek fejlesztése;

- Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program (EFOP)
 - o prioritási tengely: Együttműködő társadalom
 - Tematikus célkitűzés: A társadalmi együttműködés előmozdítása és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem
 - A munkaerő-piacról tartósan kiszorult személyek munkaerő-piaci programba való belépésének növelése
 - Hátrányos helyzetű személyek, kifejezetten romák szociális gazdaságban való részvételének növelése
 - Az egészségtudatosság növelése elsősorban a hátrányos helyzetű emberek és térségek tekintetében
- Indoklás:** térségünkben a 105/2015. (IV.23.) Korm. rendelet kedvezményezett települések száma 21 az 41 összes településből, a lakosság 41.23 %-a él ezen településeken. A szegénység, kirekesztés elleni küzdelem prioritást élvez tervezésünk során. Ezért igény szerint segítjük a térség pályázóit a programok kidolgozásában, megvalósításában.
- Kapcsolódó fejlesztések:** HFS 1., 3., 4., 5. intézkedések; EFOP 1.7.
- Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program (GINOP)
 - o GINOP 1 prioritás - Kkv-k versenyképességének javítása
 - A kkv-k növekedési lehetőségeinek megteremtése
 - Piacképes és együttműködő kkv szektor megteremtése
- Indoklás:** A mikrovállalkozások fejlesztése különös fontosságú térségünkben. Ezért igény szerint segítjük a térség pályázóit a programok kidolgozásában, megvalósításában.
- Kapcsolódó fejlesztések:** HFS 1. intézkedés.
- Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program (KEHOP)
 - o 2. prioritás - Települési vízellátás, szennyvíz-elvezetés és -tisztítás, szennyvízkezelés fejlesztése
 - A szennyvizek okozta környezetterhelések csökkentése, megelőzése a 2000 LE feletti agglomerációkban
 - o 3. prioritás - Hulladékgazdálkodással és kármentesítéssel kapcsolatos fejlesztések
- Indoklás:** A térségben több településen illegális hulladéklerakók alakult ki, melyek közvetlenül szennyezik a környezetet. Ezek felszámolása kiemelt fontosságú térségünkben. Ezért igény szerint segítjük a térség pályázóit a programok kidolgozásában, megvalósításában. A térség infrastruktúrája elavult, melyek közül a szennyvízrendszer az egyik legsarkalatosabb kérdéskör. Több településen nem megoldott a közcsonna-hálózatba csatlakozás. A lakások 53,1%-a van csak bekapcsolva a hálózatba, a

talajterhelés magas térségünkben. Ezért igény szerint segítjük a térség pályázóit a programok kidolgozásában, megvalósításában.

Kapcsolódó fejlesztések: HFS 3. intézkedése, KEHOP-2.2.1 - Szennyvízelvezetés és -tisztítás, szennyvízkezelés megvalósítása; KEHOP-3.2.1 - Az előkezelés, a hasznosítás és az ártalmatlanítás alrendszerének fejlesztése a települési hulladék vonatkozásában.

- Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP)
 - o 1. prioritás - Térségi gazdasági környezet fejlesztése a foglalkoztatás elősegítésére
 - o 2. prioritás - Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés
 - o 4. prioritás - A helyi közösségi szolgáltatások fejlesztése és a társadalmi együttműködés erősítése
 - o 7. prioritás Községi szinten irányított városi helyi fejlesztések (CLLD)

Indoklás: A Terület- és Településfejlesztési Operatív Program több prioritása is illeszkedik a HFS szükségleteihez: a vállalkozások munkahelyteremtő képességének növelése, a turizmus területében rejlő potenciál kihasználása, népességmegtartó hatás növelése, közszolgáltatásokhoz való hozzáférés elősegítése, város és vidék együttműködése. Ezért igény szerint segítjük a térség pályázóit a programok kidolgozásában, megvalósításában.

Kapcsolódó fejlesztések: HFS 1., 4., 5. intézkedések, A TOP intézkedéseiben megvalósuló programok (TOP-1.4.1-15 A foglalkoztatás és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével; TOP-1.1.3-15 Helyi gazdaságfejlesztés; TOP-2.1.3-15 Települési környezetvédelmi infrastruktúra-fejlesztések; TOP-4.2.1-15 Szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése; TOP-7.1.1-16 Kulturális és közösségi terek infrastrukturális fejlesztése és helyi közösségszervezés a városi helyi fejlesztési stratégiához kapcsolódva).

- Zala Megyei Integrált Területi Program
 - o Múltunkból jövőt! A vidéki Zala hagyományának megőrzése - hely- és térségspecifikus termékek és szolgáltatások gazdaságfejlesztési erőforrásként való felhasználása.
 - o Élhető, versenyképes zalai falvak és városok fejlesztése a megyéből való elvándorlás mértékének csökkentésére, a települési környezet minőségének javításával - különös tekintettel a közszolgáltatások minőségének és elérhetőségének fejlesztésére
 - o Erős és együttműködő megyei közösség – helyi közösségek, társadalmi kohézió és a helyi identitás megerősítése a kulturális sokszínűség megtartása mellett.

Indoklás: A Zala Megyei Integrált Területi Program több prioritása is illeszkedik a Helyi Fejlesztési Stratégia szükségleteihez: a helyi termékek és szolgáltatások fejlesztése, az elvándorlás csökkentése, együttműködések a helyi szereplők között. Ezért igény szerint segítjük a térség pályázóit a programok kidolgozásában, megvalósításában.

Kapcsolódó fejlesztések: HFS 1., 2., 3., 4., 5. intézkedések.

- Nagykanizsa Integrált Településfejlesztési Stratégiája (Nagykanizsa ITS)
 - o 1. prioritás – Virágzó ipari, kereskedelmi központ

- Nagykanizsa és térsége turizmusának fejlesztése a térség gazdasági fejlődése, a foglalkoztatás növelése érdekében
- A jó minőségű, biztonságos helyi élelmiszerrel történő ellátás rövid csatornás rendszerének kialakítása
- 2. prioritás – Virágzó kulturális központ, befogadó társadalom
 - Nagykanizsa és térsége társadalmi kohéziójának erősítése

Indoklás: A turisztikai fejlesztésekkel történő foglalkoztatás erősítése, elvándorlás csökkentése fontos térségünkben, a befogadó társadalom nagy jelentőséget kap stratégiánkban is. Ezért igény szerint segítjük a térség pályázóit a programok kidolgozásában, megvalósításában.

Kapcsolódó fejlesztések: HFS 2., 3., 4., 5. intézkedések.
- Zalakarosi Turisztikai Egyesület – TDM szervezet turisztikai stratégiája
 - Turisztikai értékek termékké fejlesztése

Indoklás: A térségünkben a turisztikai értékeinek növelése, elérhetősége, élénkítése fontos célunk. A természeti értékek turisztikai termékké fejlesztése stratégiánk része. A térség pályázóit igény szerint segítjük a programok kidolgozásában, megvalósításában.

Kapcsolódó fejlesztések: HFS 2. intézkedés. Zalakarosi Turisztikai Desztináció Menedzsment.
- Bejárható Magyarország Program (BMP)
 - a belföldi turizmus élénkítésére, a honismeret, hazaszeretet erősítésére, nagy hangsúlyt helyez az egészségmegőrzésre és a környezettudatos szemlélet, azaz a felelősségvállalás kialakítására is.

Indoklás: A térségünkben a turisztikai értékeinek növelése, elérhetősége, élénkítése, valamint az egészséges és környezettudatos életmód egyaránt fontosak. Ezért igény szerint segítjük a térség pályázóit a programok kidolgozásában, megvalósításában.

Kapcsolódó fejlesztések: HFS 2. intézkedés; kéktúra útvonal, EuroVelo, EuroHorse, Karos Nordic Walking élménytúra.
- Mura Program(MP)
 - A Mura és a Mura mente rendkívüli természeti értékei rendkívüli turisztikai lehetőséget rejtene.

Indoklás: A térségünkben rejlő természeti adottságokat turisztikai célra történő hasznosítása élénkítheti akcióterületünk turizmusát. Ezért igény szerint segítjük a térség pályázóit a programok kidolgozásában, megvalósításában.

Kapcsolódó fejlesztések: HFS 2. intézkedés.
- Balaton Régió Program (BRP)
 - Célja, hogy megteremtsék a szükséges feltételeket ahhoz, hogy a lakosságban, vállalkozókban, vendégekben kialakuljanak és hosszútávon megmaradjanak a jó élni, a jó pihenni, nyaralni, a jó vállalkozni, dolgozni életérzés.

Indoklás: Akcióterületünk élhetőbbé tétele, népességmegtartó hatásának növelése célunk. Ezért igény szerint segítjük a térség pályázóit a programok kidolgozásában, megvalósításában.

Kapcsolódó fejlesztések: HFS 1., 2., 4., 5. intézkedések.

A Helyi Fejlesztési Stratégia tartalmát befolyásoló, a térség gazdasági és környezeti fejlődését és a befogadást támogató programok, szolgáltatások az alábbiak:

- A Dél-zalai homokvidék (HUBF20049) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület, mint Natura 2000 terület és mint a Balaton-felvidéki Nemzeti Park része.
- Zalakarosi Turisztikai Desztináció Menedzsment.
- Bejárható Magyarország: Kéktúra útvonal, Karos Nordic Walking élménytúra, EuroVelo: 13 – Iron Curtain Trail: Barents Sea – Black Sea, EuroHorse - EuroHorse2 útvonal.
- Nagykanizsai Kistérség Foglalkoztatási Paktum.
- Nemzeti kastély és vár program: Niczky kastély – Csapi. Nagykanizsán: Batthyán-kastély, Blumenschein palota, Bogenrieder palota, Kis-kastély v. Krausz villa, Lazsnaki kastély, Pénzügyi palota, Somogyi Kastély. Inkey-kastély – Nagyrécse. Pálfy kúria – Pölöskefő.
- Prota Program – Galambok.

Az Innovatív Dél-Zala Vidékfejlesztési Egyesület működési területét érintő programok, melyekre a HACS is szándékozik pályázni:

- LEADER térségek közötti együttműködési programja
 - o melyben a kooperáció célja a tapasztalatok, az ismeretek és a jó gyakorlatok megosztása, közös akciók, projektek kidolgozása, szervezetek alakítása, a helyi kapacitás és fejlesztések erősítése
- LEADER nemzetközi együttműködési programja
 - o Tudásrégió kialakítása osztrák-magyar HACS-ok/LAG-ok együttműködése révén
 - innovatív fejlesztési megközelítések alkalmazása a tudás potenciál, a fejlesztési lehetőségek feltárása, megtartása. Kutatói hálózat kialakítása, innovatív fejlesztések a munkahelyek védelmére a résztvevő régiókban.
- Helyi Foglalkoztatási Paktum (TOP)
 - o A térség foglalkoztatási együttműködési szándékának erősítése, foglalkoztathatóság, foglalkoztatás elősegítése.

4.4 SWOT

Az Innovatív Dél-Zala Vidékfejlesztési Egyesület akcióterületére az alábbi erősségek, gyengeségek, lehetőségek, fenyegetések jellemzőek, melyekből az alábbi stratégiák kerültek meghatározásra. Egy táblázatba tömörítve mutatjuk be a térség SWOT elemzését.

SWOT elemzés	Pozitív	Negatív
Belső tényezők	ERŐSSÉGEK: E1: Az Akciócsoportot kis, összetartó közösségek alkotják. Együttműködési potenciál magas E2: Természeti adottságok turisztikai célú hasznosíthatósága (aktív és ökoturizmus) E3: Gazdag kulturális örökség, hagyományok jellemzőek a térségre E4: Aktív helyi szereplők (önkormányzatok; kevés, de aktív civil szervezet) E5: Nagy számú kisebbség – kulturális sokszínűség E6: Mikroállalkozások aktivitásának erősítése révén a foglalkoztatás élénkíthető E7: Helyi termékek előállításában, piacra juttatásában rejlő gazdasági fejlesztési potenciál E8: Az ifjúságban rejlő lehetőségek a tudásbővítés és az ökotudatosság területén	GYENGESÉGEK: GY1: Együttműködések, vállalkozói és civil hálózatok hiánya GY2: Nem megfelelő szintű esélyegyenlőség a térségben elsősorban lakhatás területén GY3: A mezőgazdasági termelésre az alacsony hozzáadott érték a jellemző GY4: A népesség fogyása és lassú előregedése/fiatalok elvándorlása GY5: Tréség imázs hiánya GY6: Köz- és közösségi szolgáltatások hiánya (egészségügyi krízishelyzetek kezelése; helyi értéktárak fejlesztése; illegális hulladéklerakók felszámolása) GY7: Alacsony képzettség és az ebből eredő gyenge munkaerő-piaci alkupozíció.
Külső tényezők	LEHETŐSÉGEK: L1: Turisztikai adottságok (termálvíz, természeti értékek, minőségi szálláshelyek, stb.) L2: A terület földrajzi/logisztikai elhelyezkedése kiváló, három további ország közelsége L3: A meredek lejtésű dombvidék kiválóan alkalmas az erdőgazdálkodásra L4: Viszonylag magas számban vannak jelen vállalkozások L5: A civil szervezetek aktívak a térség környezetében L6: Globálisan növekvő piaci igények a helyi előállítású élelmiszerekre L7: Köz és Községi szolgáltatások fejleszthetősége országos szinten L8: Jogszabályban meg van határozva az egyéni és a csoportos szociális tanácsadásháttere	VESZÉLYEK: V1: Elaprózott településszerkezet V2: Éghajlati viszonyok (nem egyenletes csapadék és hő eloszlás) V3: Számottevő arányú a hátrányos helyzetű település (41 településből 21 kedvezményezett a 105/2015. (IV.23.) Korm. rendelet 2 melléklete szerint) V4: A vállalkozások mozgásterének leszűkülése (gazdasági válság hatására) kihat a foglalkoztatási potenciálra is V5: Kedvezőtlen jogszabályi környezet (gyakori jogszabályváltozások, magas adózási kötelezettség) V6: Térség külső megítélése turisztikailag, gazdaságilag nem kedvező V7: Mamutcégek ellehetetlenítik a mikroállalkozókat (árversenyben) V8: Egészségügyi szolgáltatás túlterhelt

Az Innovatív Dél-Zala Vidékfejlesztési Egyesület akcióterületén a SWOT jellemzők meghatározásra kerültek a helyzetfeltárás alapján. Az erősségek és gyengeségek belső tényező, melyekre hatással lehetünk, míg a lehetőségek és a veszélyek külső tényezők, melyekre hatással nem bírunk. A külső és belső tényezők keresztszövetéből stratégiai irányvonalak kerültek meghatározásra.

Egy táblázatba, a SWOT mátrixban mutatjuk be a térség jellemzőiből következtetett stratégiákat.

SWOT mátrix		Belső tényezők	
		ERŐSSÉGEK:	GYENGESÉGEK:
Külső tényezők	LEHETŐSÉGEK:	TÁMADÓ STRATÉGIÁK: Fejlesszük a helyi terméket, mint helyi értéket [L6; E7] Erősítsük a közösségépítést, civil szervezetekre épülő együttműködéseket [L5; E4] Erősítsük a mikrovállalkozások révén a gazdaságot [L4; E6] Erősítsük a hazai és nemzetközi kapcsolatrendszert, együttműködést [L2; E4] Erősítsük a térség turisztikai potenciálját (öcoturizmus) [L1; E2] Szervezzünk öcotudatos turisztikai események a fiatalok szemléletének alakítására [L1; E8]	FEJLESZTŐ STRATÉGIÁK: Fejlesszük a köz és közösségi szolgáltatásokat (értéktárak, illegális hulladéklerakók, egészségügyi krízishelyzetek) [L7; GY6] Szorítsuk vissza az elvándorlást turisztikai, gazdasági aktivitás fokozásával [L1; GY4] Segítsük a helyi termék előállítókat [L6; GY3] Támogassunk egyéni és csoport szociális tanácsadást a rászorulóknak részére. [L8; GY2, GY4]
	VESZÉLYEK:	VÉDEKEZŐ STRATÉGIÁK: Helyezzük előtérbe a hátrányos helyzetűek értékeit [V3; E3, E5] Erősítsük az ágazatközi együttműködéseket [V4; E1, E4]	ELKERÜLŐ STRATÉGIÁK: Alakítsunk ki lakhatást elősegítő programokat az esélyegyenlőség jegyében [V3; GY2] Alakítsuk ki az egységes térségi imázst [V6; GY5]

Stratégiák:

Támadó stratégiák: A külső lehetőségek és a belső erősségek keresztmetszetéből kerültek meghatározásra.

Fejlesztő stratégiák: A külső lehetőségek és a belső gyengeségek keresztmetszetéből kerültek meghatározásra.

Védekező stratégiák: A külső veszélyek és a belső erősségek keresztmetszetéből kerültek meghatározásra.

Elkerülő stratégiák: A külső veszélyek és a belső gyengeségek keresztmetszetéből kerültek meghatározásra.

SWOT mátrix stratégiák összegzése:

- Gazdaságfejlesztés a mikrovállalkozások támogatásával az elvándorlás visszaszorítására, a helyi termék előtérbe helyezésével.
- Közösségépítés, együttműködések erősítése (helyi, nemzetközi szinten, ágazatközi elven is).
- Turisztikai potenciál erősítése az elvándorlás visszaszorítására.
- Hátrányos helyzetűek értékeinek előtérben helyezése, esélyegyenlőségi programok elindítása.
- Köz és közösségi szolgáltatások fejlesztése (értéktárak, illegális hulladéklerakók, egészségügyi krízishelyzetek).
- Térségi imázs kialakítása, marketing erősítő eszközként

Beavatkozási területek / intézkedések:

- Lokális gazdaság fellendítése a mikrovállalkozásokon keresztül
- Helyi értékekre épülő turisztikai potenciál fokozása
- A nem központosított köz- és közösségi szolgáltatásokhoz való hozzáférés elősegítése
- Közösségépítés és esélyegyenlőség helyi megközelítésben

4.5 Fejlesztési szükségletek azonosítása

A fejlesztési szükségletek meghatározása a SWOT elemzés SWOT mátrixában meghatározásra került stratégiák alapján történik. Az előző fejezetben összegzésre került stratégiák határozzák meg a térség erősségeire, gyengeségeire, lehetőségeire, veszélyeire alapozva a Helyi Fejlesztési Stratégia intézkedéseit.

A jövőkép alap gondolata, hogy térségünk fejlesztésében nem csak a külső erőforrások, hanem a meglévő adottságok, az önszerveződés, az együttműködés vihet előre.

Ezen belül:

Az egyesület által készített HFS átfogó célja a népesség életminőségének javítása, a jövedelemszerző képesség fokozása a térségben, a szükséges képességek és tapasztalatok biztosításával a helyi innovatív fejlesztések meghonosítása érdekében.

4.5.1. A HFS helyzetelemzésében a következő szükségletek kerülnek megfogalmazásra:

- A térség innovációs képességének növelése, hagyományokra épülő, de új/innovatív eljárások, termékek fejlesztése, értékesítése. Gazdasági szereplők erősítése, újonnan alakulók segítése.
A térség csökkenő népesség száma mellett súlyos probléma a lakosság elöregedése és a fiatalok, elsősorban a képzett munkaerő kiáramlása a térségből. Ennek hatására a gazdasági fejlődés lelassul, hiszen csak az alacsony szakmai tudást igénylő vállalkozások találhatnak megfelelő munkaerőt.
A gazdasági fejlődés egyik alapja, hogy a helyben megtermelt jövedelmek a térségben maradjanak, itt kerüljenek elköltésre. Ezért a HFS egyik legfontosabb célja a LEADER térség versenyképességének javítására irányuló fejlesztések, korszerűsítések támogatása. Új, nagyobb hozzáadott értékű termékek előállításának biztosítása és a térségi munkahelyteremtés elősegítése. A munkahelyek alapvető feltételét képezik a térségben élők megfelelő életkörülményeinek.

Ennek érdekében szükséges vállalkozások letelepítése, újonnan alakulók segítése, a meglévő vállalkozók megtartása, tevékenységük fejlesztése. A helyben megtermelt javak feldolgozásának ösztönzése, a hagyományos kézműipar támogatása, a helyi termékek ismertségének és piacra jutásának fokozása. Támogatni kell a helyi beszállítói és fogyasztói kör kialakítását, a gazdálkodók térségi összefogását.

Kiemelten kell kezelni a helyi termékeket és szolgáltatásokat, mint a helyi értékek hordozóit.

A térségben megfelelő számban vannak a vállalkozások, nagyon sok a kis vállalkozás, akiknek a potenciáljuk korlátozottabb, a vállalkozói aktivitás hiányzik a térségből.

- A térség természeti és történelmi adottságai és magas erdősültsége lehetőséget biztosít a falusi turizmus fejlesztésére. A térséget kettősség jellemzi. Az egyik pólust Nagykanizsa (jogszába szerint nem jogosult terület) és a turisztikailag virágzó kisváros, Zalakaros alkotja. A másik oldalon népességükben csökkenő, kilátástalanságot érző kistelepülések.

Helyi adottságon alapuló, magas élményértéket nyújtó turisztikai termékfejlesztés.

Szükséges a települések természeti és építészeti értékeinek turisztikai terméké fejlesztése révén a meglévő erőforrások, értékek a turizmus területén nagyobb arányú kihasználása.

A turisztikai szolgáltatók, szereplők együttműködésének erősítése fontos a meglévő erőforrások koordinálása céljából. Így a meglévő erőforrások összeadódhatnak, az egyes szereplők hiányosságai kiküszöbölődhetnek, a befektetett energiák eloszolhatnak a szereplők között, így kisebb ráfordításokkal nagyobb eredmények érhetőek el.

Hagyományokra épülő ökotudatos turisztikai események szervezése, hogy a fiatalok céltudatosabban gondolkodjanak környezetükről, környezeti értékeikről.

A turisztikai szálláshelyek megfelelő számban vannak a térségben, a kihasználtságuk szezonon kívül rendkívül alacsony, így éves átlaguk is alacsony, még a kereskedelmi szálláshelyeké is. Az együttműködés hiánya egyértelműsíthető a térségben a turisztika területén is, a turisztikai szereplők nem segítik egymást, konkurenciaként gondolnak egymásra.

- Községi szolgáltatások alacsony szintjének emelése közvetlenül járul hozzá a társadalmi életminőség javításához. A nem központosított köz- és közösségi szolgáltatásokkal elősegíthetjük a lakókörnyezet fejlődését, a helyi lakosokban az identitástudatának erősítését, így az népesség fogását is visszaszoríthatjuk az elvándorlás visszaszorításával.

A térség népességmegtartó erejének fokozása és a lakosság életminőségének javítása érdekében szükséges a helyi értéktárak fejlesztése, helyenkénti kialakítása, az illegális hulladéklerakók felszámolása, újra kialakulásuk megakadályozása, a hirtelen szívleállással járó egészségügyi krízishelyzetek kezelés alternatív, gyors beavatkozást lehetővé tevő módszerrel.

- Községépítés és esélyegyenlőség helyi megközelítésben keretében konkrét esélyegyenlőségi lakhatási program kialakítása, hátrányos helyzetűeknek egyéni és csoportos tanácsadás biztosítása a szociális hátrányok, a kommunikációs esélyegyenlőségért és a közvetett módon a diszkrimináció visszaszorításáért.

A térség csökkenő népessége szorosan összefügg a falusi közösségek felbomlásával. A generációk közötti kapcsolati háló töredezett.

A közösségi élet fenntartásában/fejlesztésében közreműködő civilek tevékenységének támogatása, elősegítése, az öntevékeny közösségek kiépítése. Szükséges a térségre jellemző nemzetiségi sokszínűség érdekében (német, horvát, roma) a hagyományápolás felkarolása.

5. Horizontális célok

5.1 Esélyegyenlőség

Az esélyegyenlőség az Innovatív Dél-Zala Vidékfejlesztési Egyesület céljai között is horizontális célként szerepel.

A Helyi Fejlesztési Stratégiánk tervezése folyamán is nagy figyelmet fordítottunk a hátrányokkal küzdők, a kedvezményezett településen élők bevonására és az ő igényeik, szükségleteik beépítésére a stratégiánkba.

Térségünkben a romák számaránya az országos átlaghoz viszonyítva:

- hivatalosan (2011-es népszámlálás adatai) 1,9 szerese.
- nem hivatalosan (civil szervezetek becslése alapján), ami jobban tükrözi a valóságot, 4-5 szerese.

Térségünkben a foglalkoztatottak aránya 56 %, ami elmarad a Zala megyei 57,9%-tól és az országos 60,7 %-tól is. A foglalkoztatottság alacsony szintjével együtt jár a térség jövedelemszerző képességének alacsony szintje, amiből következik, hogy a szociálisan rászorulóknak számaránya térségünkben magasabb szintű. Az esélyegyenlőség szerves részét képezi minden fejlesztési tervnek.

A stratégia megvalósításánál a pályázati kiírásokba biztosítékokat, feltételeket épünk be az esélyegyenlőség biztosítására.

A helyi közösségek hátrányos megkülönböztetéstől mentes és kiegyenlített lehetőségeinek biztosítása érdekében egy településen felhasználható forrás a Program teljes időtávját alatt nem haladhatja meg a HFS keretösszegének 20%-át.

A Helyi Fejlesztési Stratégiánk 4. intézkedésében külön nevesítettek az esélyegyenlőségi (szegénység és elszigeteltség csökkentése) szakmai és komplex programok támogatása.

Az Innovatív Dél-Zala Vidékfejlesztési Egyesület az esélyegyenlőség jegyében biztosítja, hogy közhasznú szolgáltatásaiból a tagjain kívül más is részesülhessen. A közérdekű információkat bárki számára elérhetővé tesszük honlapunkon.

5.2 Környezeti fenntarthatóság

A környezeti fenntarthatóság alapvetően a jó minőségű természeti és környezeti erőforrásainktól függnek, melyek egyrészt elég nagy arányban biztosítottak, mivel földrajzi területünk természeti erőforrásokban gazdag, másrészt csekély mértékű a környezeti erőforrással rendelkező térségünk.

A fenntarthatóság egyik alapvető feltétele hatékony erőforrás gazdálkodás, táji, természeti értékek megőrzésével.

Az UNESCO megfogalmazásában: „A természeti erőforrások fenntartható használatának megvalósításához a társadalom környezet-tudatos és környezet-etikus magatartása szükséges.” Konkrétan tartalmazza a környezeti fenntarthatóság lényegét.

A HFS megvalósítása folyamán a támogatások horizontális feltételrendszerében szerepeltetjük a környezeti fenntarthatóságot.

A HFS monitoring rendszerében figyelemmel kísérjük a környezeti fenntarthatóság megvalósulását az esélyegyenlőség mellett, így biztosítjuk a fenntarthatóság hosszú távúságát. A pályázatok benyújtása, nyertes és megvalósított pályázatok számának nyomon követése elégséges, mert a fentiek alapján gyakorlatilag a specifikus céloknak minden projekt meg kell, hogy feleljen, így projekt szintű a horizontális célnak való megfelelés is.

6. A HFS integrált és innovatív elemeinek bemutatása

A Helyi Fejlesztési Stratégia integrált elemeit a Helyi Vidékfejlesztési Stratégiából emeltük át, de szorosan illeszkedik a Vidékfejlesztési Programhoz és más Operatív Programokhoz is.

Legfőbb integrált elemek:

- A HVS jövőképe, hiszen ugyan azon területről és nem túl nagy időtávon belül került integrálásra.
- A Vidékfejlesztési Programból az alábbiakat
 - A helyi szolgáltatások, helyi termékek kapcsán erősíteni, fejleszteni a gazdaságot
 - mikro –vállalkozások indulásának támogatása
 - termelési, fogyasztási és életmód-stratégiák elterjesztése
 - A térség lakóhely és turisztikai vonzerejének fokozása
 - Együttműködési készség erősítése, szakmai programok az esélyegyenlőség jegyében.
 - szegénység és elszigeteltség csökkentése
 - egészségi állapot és egészségtudatosság fejlesztése
 - rendezvények, közösségfejlesztő események, stratégiák generálása
- EU2020 és a Partnerségi Megállapodásból az alábbiakat:
 - A kis- és közepes vállalkozások versenyképességének fokozása
 - Küzdelem a szegénység és társadalmi kirekesztés ellen

A Helyi Fejlesztési Stratégia innovatívan kezeli a fejlesztések kombinálhatóságát, az együttműködő felek sokszínűségét, a támogatások által érintett terület(ek) meghatározását. Innovatív elem a támogatások mindegyikénél horizontális célként határozzuk meg a helyi értékek közvetítését, bemutatását, megőrzését.

A LEADER jellegéből adódóan innovatív megoldás, mivel a helyi igényekre alulról épülve felfelé alakul ki a támogatási lehetőség szemben más forrás lehetőséggel.

A LEADER-ből finanszírozott tevékenységek legfőképpen méretükben térnek el az Operatív Programokban finanszírozható tevékenységektől, mivel a LEADER helyi sajátosságok és erőforrásokra épülő alulról jövő kezdeményezési elvi rendszer. A forrásköltségek tekintetében is eltérő a LEADER, mivel olyan szintű és jellegű költségek is elszámolhatóak, melyek más forrásokból nem, vagy csak erős feltételek mellett számolhatóak el.

7. A stratégia beavatkozási logikája

7.1 A stratégia jövőképe

„A stratégia átfogó célja a népesség életminőségének javítása, a jövedelemszerző képesség fokozása a térségben, a szükséges képességek és tapasztalatok biztosításával a helyi innovatív fejlesztések meghonosítása érdekében.”

7.2 A stratégia célhierarchiája

Az Innovatív Dél-Zala Vidékfejlesztési Egyesület akcióterületén el szeretnénk érni, hogy a térség vonzó legyen mind a vállalkozások, mind a lakosság számára. Az elnéptelenedés folyamatát csökkenteni, visszafordítani, melynek elérésére a négy alábbi átfogó célt tűztük ki: Helyi gazdaság fejlesztése a kiemelten a helyi termékek kapcsán. A térség lakóhely és turisztikai vonzerejének fokozása. Az emberek közszolgáltatásokhoz való hozzáférhetőségének elősegítése, javítása. Együttműködési készség erősítése, szakmai programok az esélyegyenlőség jegyében.

Jövőkép

„A stratégia átfogó célja a népesség életminőségének javítása, a jövedelemszerző képesség fokozása a térségben, a szükséges képességek és tapasztalatok biztosításával a helyi innovatív fejlesztések meghonosítása érdekében.”

Ssz.	Átfogó célok
1.	Térségünk jövedelemszerző képességének fokozása elsősorban a helyi és természeti értékek közvetítésével
2.	A vidéki életminőség javítása innovatív és kis léptékű fejlesztésekkel, különös figyelemmel az esélyegyenlőség érvényesülésére

Ssz.	Specifikus célok	Eredménymutatók megnevezése	Célértékek
------	------------------	-----------------------------	------------

1.	A helyi gazdaság fejlesztése a mezőgazdasági és nem mezőgazdasági mikrovállalkozások támogatásával kiemelten a helyi termékek kapcsán	új munkahelyek (FTE ¹)	5
2.	Turisztikai potenciál növekedésének elősegítése a lokális értékek és identitástudat erősítésének figyelembevételével	közvetlenül bevontak száma (fő)	600
		bevont turisztikai szolgáltatók, vállalkozások száma (db)	30
3.	A lakosság köz- és közösségi szolgáltatásokhoz való hozzáférhetőségével élhetőbbé tenni a térséget	érintett lakosság száma (fő)	3000
4.	Helyi közösség erősítése, közösségi és szakmai programokkal az esélyegyenlőség jegyében	érintett lakosság száma (fő)	3500

	Intézkedések (beavatkozási területek)	Melyik specifikus célokhoz járul hozzá			
		1.	2.	3.	4.
1.	Lokális gazdaság fellendítése a mikrovállalkozásokon keresztül	X			
2.	Helyi értékekre épülő turisztikai potenciáli fokozása		X		
3.	A nem központisított köz- és közösségi szolgáltatásokhoz való hozzáférés elősegítése			X	
4.	Közösségépítés és esélyegyenlőség helyi megközelítésben				X
5.	Az egymást erősítő, elmaradottságot konzerváló területi folyamatok megtörése				X

A választott célok szöveges indoklása:

A célok a térség szükségletei, és a fejlesztési lehetőségek mentén kerültek kiválasztásra. A térség elnéptelenedése az egyik legnagyobb probléma, hiszen lakók nélkül már térségről sem igen beszélhetünk. Az elnéptelenedés két fő oka az alacsony születések száma és az elvándorlás. A

¹ FTE (Full Time Equivalent, Teljes munkaidő egyenértékes): Azon foglalkoztatottak számát, akik kevesebb ideig dolgoznak, mint egy teljes éven át teljes munkaidőben foglalkoztatott, teljes munkaidő egyenértékesre kell átszámítani, a teljes munkaidőben foglalkoztatott éves munkaóráinak számát alapul véve. A foglalkoztatottak FTE-ben mért száma így tartalmazza azokat is, akik egy nap nem teljes munkaidőben, egy héten/hónapban a teljes munkaidőnél kevesebb napban dolgoznak. A viszonyítás alapjaként kizárólag a munkanapokat kell figyelembe venni (tehát a hétvégeket, szabadságot, ünnepnapokat stb. kivéve).

Példa

FTE (teljes munkaidő egyenértékes) = 220 munkanap / év, 5 munkanap / hét, 8 munkaóra / nap.

Példa 1: az elmúlt 12 hónapban, heti 4 napban és napi 8 órában alkalmazott $12/12 * 4/5 * 8/8 = 0,8$ emberévnnek felel meg.

Példa 2: évi 110 napban és napi 4 órában alkalmazott $110/220 * 4/8 = 0,25$ emberévnnek felel meg.

fejlesztési célok meghatározásánál a lakosság fogyását leginkább megállító célokat tűztünk ki magunk elé. Minden intézkedésünk legfőbb forrása a LEADER forrás, nem kizárva más forrásokat sem, melyekre alapozható a cél szerinti megvalósulás.

- „Helyi gazdaság fejlesztése a kiemelten a helyi termékek kapcsán”: a térség fejlődésének legfőbb kulcsa a mikrovállalkozások fellendítése, a helyi értékek bemutatása a helyi termékek kapcsán.
- „A térség lakóhely és turisztikai vonzerejének fokozása” és a „Az emberek közszolgáltatásokhoz való hozzáférhetőségének elősegítése, javítása”: a térség vonzerejének fokozása nagyban hozzájárulhat a helyi lakosság elvándorlásának csökkentéséhez, az ide vándorlások növeléséhez.
- „Együttműködési készség erősítése, szakmai programok az esélyegyenlőség jegyében”: a térségünk esélyegyenlőségére különös figyelmet fordítunk, mivel a hátrányokkal küzdő számaránya magas térségünkben. Az esélyegyenlőség eszköz a társadalom felemelkedéséhez, hiszen minden társadalom olyan erős, mint a leggyengébb láncszeme.

8. Cselekvési terv

8.1 Az intézkedések leírása

Az Innovatív Dél-Zala Vidékfejlesztési Egyesület akcióterületén a Helyi Fejlesztési Stratégia kialakítása folyamán az alábbi intézkedéseket határozta meg és bontotta ki.

1. Intézkedés

Az intézkedés megnevezése:

Lokális gazdaság fellendítése a mikrovállalkozásokon keresztül

Specifikus célok:

A helyi gazdaság fejlesztése a mezőgazdasági és nem mezőgazdasági mikrovállalkozások támogatásával kiemelten a helyi termékek kapcsán

Indoklás, alátámasztás:

A gazdaság fejlesztése fő célja stratégiánknak, mivel a társadalmi elégedettség a jövedelemszerző képesség fokozásán és a gazdasági élet fellendítésén múlik az egyik legjobban, így az elvándorlások csökkenhetnek, a gyermekvállalási hajlandóság növekedhet, tehát a térség elnéptelenedése csökkenthető a gazdaságfejlesztéssel. A térségünk gazdasági potenciálja nagy, de nincs kiaknázva. A gazdaságfejlesztés révén már meglévő vállalkozások aktivizálódhatnak, valamint újak alakulhatnak, melyeknek gazdaságélénkítő hatása van. A helyi termékeket termelő, előállító vállalkozók, őstermelők növelik a térség értékét, ezért kiemelt figyelmet fordítunk rájuk. A helyi termékek a turizmusban nagy szerepet játszanak, mivel az ide utazóknak be tudjuk általuk mutatni térségünkre jellemző alapanyagokat, ételeket, kézműves termékeket, motívumokat, formavilágot.

SWOT: E6; E7; GY1; GY3; GY7; L4; L6; V4; V5; V6; V7.

A támogatható tevékenység területek meghatározása:

1. Céletterület: Elsősorban mezőgazdasági termékek előállítása, feldolgozása

2. Céletterület: Nem mezőgazdasági termékek előállítása

3. Céletterület: Szolgáltatások kialakítása, fejlesztése

Valamennyi céletterület esetében:

Önállóan támogatható tevékenységek:

- eszközbeszerzés
- vállalkozás alapítása
- székhely, telephely fejlesztés

- telephely kialakítása

Önállóan nem támogatható tevékenységek:

- projekt előkészítés:
 - szakmai előkészítés
- projektmenedzsment
- egyéb szolgáltatások
- egyéb beszerzések (élő állat, takarmány, vetőmag; stb.)
- tájékoztatás és nyilvánosság biztosításának kötelező tevékenysége
- ingatlanvásárlás (föld, épület stb.)
- ingatlan felújítás

Nem támogatható tevékenységek:

- ingatlan építése
- gépjármű beszerzése
- eszközök, gépek, járművek lízingellése, bérlete
- eszközök, berendezések karbantartása, fenntartása

Helyi termék fogalma: Helyben megtermelt vagy összegyűjtött alapanyagokból, akár helyben kialakult eljárások alkalmazásával az Innovatív Dél-Zala Vidékfejlesztési Egyesület területén állítják elő, helyben értékesítik.

Helyben fogalma: légvonalban számítva az ország területén legfeljebb 40 km távolság vagy ugyan azon megyén belül és Budapesten.

A helyi termékek jellemzően: élelmiszerek és kézműves (használati) tárgyak.

Kiegészítő jelleg, lehatárolás:

Intézkedésünk, mint gazdaságfejlesztési tevékenység támogatására hivatott intézkedés kiegészítő jelleggel összhangban van a GINOP 1.2.1; GINOP 1.2.2; VP 4.1; VP 4.2; VP 6.2; VP 6.3; VP 6.4 intézkedésekkel. Intézkedésünk gazdaságfejlesztési céljaink elérése érdekében a térség szereplőit segítjük a fenti operatív programok intézkedéseire történő pályázásban.

A Balaton Régió Programhoz a „Egészséges Balaton termékek” stratégiai fejlesztési irányhoz az „Agrártermékek feldolgozásának támogatása” és a „Kézműves vállalkozások támogatása” stratégiai fejlesztési irányok húzó projektjeihez hozzájárul intézkedésünk.

Lehatárolás:

A GINOP 1.2.1 és GINOP 1.2.2 alintézkedésektől abban határolódik le intézkedésünk, hogy a támogatás maximum 5.000.000,- Ft, azaz ötmillió forint intézkedésünkben ellenben a GINOP 1.2.1 alintézkedés esetén a minimum 50.000.000,- Ft-os támogatási határral és a GINPO 1.2.2 alintézkedés esetén a minimum 5.000.000,- Ft-os támogatási határral.

A Vidékfejlesztési Program 4.1; 4.2; 6.1 es alintézkedésekkel ellentétben a/az

- 1. Célterület esetén a 0-3000 STÉ² termelési potenciállal kizárólagosan rendelkező főállású őstermelőket, vagy mikroállalkozásokat támogatjuk vagy a 0-6000 STÉ termelési potenciállal kizárólagosan rendelkező nem főállású őstermelőket, vagy mikroállalkozásokat támogatjuk.
- 2. és 3. Célterület esetén a nem mezőgazdasági termelő vagy feldolgozó tevékenységeket, szolgáltatásokat támogatjuk.

A Vidékfejlesztési Program 6.2 és 6.4 alintézkedésekkel ellentétben a/az

- 1. Célterület esetén a mezőgazdasági tevékenységeket támogatjuk vagy mezőgazdasági tevékenység elindítását támogatjuk.
- 2. Célterület esetén a mikroállalkozásokat támogatjuk, amelyek éves árbevételének maximum 49,9 %-a mezőgazdasági árbevételből származik. Mikroállalkozás indítását támogatjuk a helyben lakó 18. életévét betöltött cselekvőképes természetes személyt, aki a pályázat benyújtása évének január 1. napján nem rendelkezik állandó lakóhellyel, de legkésőbb a fejlesztés megkezdéséig rendelkezik állandó lakóhellyel.
- 3. Célterület esetén a nem mezőgazdasági mikroállalkozásokat támogatjuk Mikroállalkozás indítását támogatjuk a helyben lakó 18. életévét betöltött cselekvőképes természetes személyt, aki a pályázat benyújtása évének január 1. napján nem rendelkezik állandó lakóhellyel, de legkésőbb a fejlesztés megkezdéséig rendelkezik állandó lakóhellyel.

A Vidékfejlesztési Program 6.3 alintézkedéssel ellentétben a/az

- 1. Célterület esetén főállású őstermelőket, vagy mikroállalkozásokat 0-3000 STÉ termelési potenciállal kizárólagosan rendelkezőket támogatjuk vagy a nem főállású őstermelőket, vagy mikroállalkozásokat 0-6000 STÉ termelési potenciállal kizárólagosan rendelkezőket támogatjuk.
- 2. és 3. Célterület a nem mezőgazdasági termékek előállítását és szolgáltatásokat támogatjuk.
- valamennyi Célterület esetén támogatjuk az induló vállalkozásokat is.

A helyi termékekre, mint LEADER sajátosságra külön figyelmet fordítunk intézkedésünkben.

A jogosultak köre:

Helyi akciócsoportunk területén megvalósuló illetve működtetett tevékenységek támogathatóak, melyeket mikroállalkozás nyújtanak be vagy azon helyi laccímmel rendelkező magánszemély(ek), aki(k) mikroállalkozást újonnan létre kíván(nak) hozni az akciócsoport területén.

Az eljárás során a 272/2014. (XI.5.) Korm. rendelet szabályai szerint lehetőség van hiánypótlásra.

Jelen intézkedés keretében támogatásban részesülhetnek azon projektek, tevékenységek, amelyek megfelelnek a vonatkozó jogszabályi feltételeknek, a leendő pályázati felhívásban, és azok mellékleteiben foglalt kritériumoknak, valamint az alábbi kritériumoknak:

1. Célterület esetén:

Induló vagy már meglévő mikroállalkozások esetén:

- 0-3000 STÉ termelési potenciállal kizárólagosan rendelkezők amennyiben főállású őstermelő, vagy mikroállalkozás
- 0-6000 STÉ termelési potenciállal kizárólagosan rendelkezők amennyiben nem főállású őstermelő, vagy mikroállalkozás
- A támogatási kérelem elkészítésekor legalább a következő mellékleteket szükséges csatolni:

² STÉ – Standard Termelési Érték: komplex számítási módszer alapján határozható meg, összeállításához használt adatok 12 hónapos termelési időszakot ölelnek át. A Nemzeti Agrárgazdasági Kamara STÉ kalkulátor elérhető a <http://www.nak.hu/ste-kalkulator> linken.

- 1. STÉ módszertan alapján mezőgazdasági tevékenységből származó benyújtást megelőzően, maximum 3.000 STÉ illetve nem főállású pályázó esetén maximum 6.000 STÉ üzemméret igazolását alátámasztó dokumentumok *(kivéve: TERA kérelem, TIR, ENAR-ban meglévő adatok esetén)*.
- 1.a) a támogatást igénylő életvitelszerű tartózkodási helye szerint illetékes megyei kormányhivatal által földművelésügyi igazgatási jogkörben kiállított igazolás, amely tartalmazza az üzemméret számításánál figyelembe vett terület nagyságát és hasznosítási kódját. Már meglévő mikrovállalkozás esetében releváns.
- 1.b) az állatállomány tartási helye szerint illetékes megyei kormányhivatal élelmiszerlánc-biztonsági és állategészségügyi igazgatóságának hatósági állatorvosa által kiállított igazolás az állatállomány éves átlaglétszámáról. Már meglévő mikrovállalkozás esetében releváns.

2. Célterület esetén:

Már meglévő mikrovállalkozások esetén:

- a mezőgazdasági termelő mikrovállalkozás, amely éves árbevételének maximum 49,9 %-a mezőgazdasági árbevételből származik
- nem mezőgazdasági termelő mikrovállalkozás

Induló mikrovállalkozások esetén:

- a helyben lakó 18. életévét betöltött cselekvőképes természetes személyt, aki a pályázat benyújtása évének január 1. napján nem rendelkezik állandó lakóhellyel, de legkésőbb a fejlesztés megkezdéséig rendelkezik állandó lakóhellyel.

3. Célterület esetén:

Már meglévő mikrovállalkozások esetén:

- nem mezőgazdasági mikrovállalkozás

Induló mikrovállalkozások esetén:

- a helyben lakó 18. életévét betöltött cselekvőképes természetes személyt, aki a pályázat benyújtása évének január 1. napján nem rendelkezik állandó lakóhellyel, de legkésőbb a fejlesztés megkezdéséig rendelkezik állandó lakóhellyel.

Valamennyi Célterület esetén:

- a fejlesztés illeszkedik a fejlesztéssel érintett település rendezési tervéhez, fejlesztési tervéhez, ennek hiányában a járási vagy megyei fejlesztési stratégiai dokumentumhoz, melyre a benyújtott támogatási kérelemben utalni kell
- egy szervezet egy pályázat benyújtására jogosult egy időszakban
- amennyiben releváns, akkor a fejlesztés tárgyára irányuló tulajdoni, használati vagy fenntartói jogviszony legalább a fenntartási időszak végéig rendelkezésre áll
- a fejlesztés megvalósulása, illetve működtetése a helyi akciócsoportunk területén történik
- költségvetése megfelelően alátámasztott
- üzleti terv benyújtása 4 éves időszakra

Az üzleti terv legalább az alábbi elemeket tartalmazza:

- a támogatást igénylő személy, illetve mikrovállalkozás kezdeti gazdasági helyzete
- a tevékenység fejlesztésével kapcsolatos mérföldkövek és célok

- pénzügyi elemzés készítése a projekt életképességének és jövedelmezőségének alátámasztásához
- további tervezett beruházások, a VP-ből tervezett fejlesztések, képzés, szaktanácsadás igénybevétele

Nem hiánypótoltható jogosultsági kritérium:

- a támogatást igénylő átlátható szervezetnek minősül az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Áht.) 1. § 4.pontja és 50. § (1) bekezdés c) pontja szerint.

Kötelezettségvállalások:

- amennyiben a kedvezményezett a fejlesztendő településen nem rendelkezik székhellyel vagy telephellyel, akkor legkésőbb a fenntartási időszak megkezdéséig székhelyet vagy telephelyet hoz létre az adott településen.
- a támogatási döntéstől számított legfeljebb 9 hónapon belül megkezdje az üzleti terv végrehajtását.
- a legkésőbb az üzleti terv megvalósításának megkezdésétől számított 6 hónapon belül az új tevékenység bejegyeztetése, illetve az új mikrovállalkozásra vonatkozó egyéni vagy társas vállalkozás befejezett megalapítása.
- legkésőbb a 4. naptári év végére teljesíti az üzleti tervben vállalt kötelezettségeket.

A kiválasztási kritériumok, alapelvek:

Jelen intézkedés keretében támogatásban részesülhetnek azon projektek, tevékenységek, amelyek megfelelnek a vonatkozó jogszabályi feltételeknek, a leendő pályázati felhívásban, és azok mellékleteiben foglalt kritériumoknak, valamint az alábbi kritériumoknak:

Kiválasztási kritériumok:

- Az üzleti tervben megfogalmazottak minősége: megalapozottsága, fenntarthatósága, realitása és gazdaságossága
- a 105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet 2. melléklete – a kedvezményezett települések jegyzékében szereplő településen megvalósuló illetve működtetett fejlesztés
- együttműködés által megvalósítandó fejlesztés
- helyi terméket előállító a pályázó
- őstermelő által tervezett fejlesztés
- gyermeküket egyedül nevelő nők által megvalósítandó fejlesztés
- fogyatékkal élők által megvalósítandó fejlesztés
- újonnan létrejövő-e a vállalkozás
- újonnan létrejövő-e a tevékenység
- projektben érvényesül az ágazatköziiség elve (civiliek, vállalkozók, önkormányzatok között)
- innovatív megközelítéseket, megoldásokat tartalmaz
- kötelezettséget vállal az előző éves statisztikai létszámának a megtartására a fenntartási időszak végéig

Előnyben részesülnek valamennyi célterület esetében:

- közvetett módon helyi fejlesztést céloz a projekt (helyi szolgáltatók bevonása ugyanazon körülmények, feltételek mellett)

- pályázó vállalja, hogy a fejlesztést követően a fenntartási időszakban árbevételének minimum 50%-a az Innovatív Dél-Zala Vidékfejlesztési Egyesület területén keletkezik.

Tervezett forrás:

- a. az adott beavatkozási területre/intézkedésre allokált forrás (összes közpénz: EU és nemzeti tárfinanszírozás) nagysága:

Összesen: 282.600.000,- Ft.

- b. a támogatás aránya:

Támogatási intenzitás maximum: 50 %.

További 10 % ponttal emelhető a támogatási intenzitás, amennyiben valamely alábbi kitétel közül legalább egy igazolt a pályázat benyújtásakor:

- a 105/2015. (IV.23.) Korm. rendeletben meghatározott kedvezményezett településeken van a pályázónak székhelye, telephelye.
- 500 fő lélekszám alatti településeken van a pályázó székhelye, telephelye, a fejlesztést ezen településen valósítja meg.
- együttműködésben megvalósuló projekt.
- helyi terméket előállító kistermelők.

- c. a projektméret korlátai:

Maximum támogatás: 5.000.000,- Ft.

- d. a támogatás módja:

Hagyományos és/vagy egyszerűsített³ költségelszámolás.

A megvalósítás tervezett időintervalluma:

2016. II. félév – 2020. II. félév

Kimeneti indikátorok:

- a. A támogatott projektek száma:

75 db

- b. A támogatott kedvezményezettek száma típus alapján megbontva (vállalkozás, önkormányzat, civil szervezet)

mikrovállalkozás: 70 db

magánszemély: 5 db

2. Intézkedés

Az intézkedés megnevezése:

Helyi értékekre épülő turisztikai potenciáli fokozása

Specifikus célok:

Turisztikai potenciál növekedésének elősegítése a lokális értékek és identitástudat erősítésének figyelembevételével

³ Egyszerűsített költségelszámolás fajtái: egyösszegű átalány, egységköltség-alapú átalány, %-ban meghatározott átalány.

Indoklás, alátámasztás:

A természeti értékek turisztikai terméké fejlesztése fontos, mivel a meglévő erőforrásokat, értékeket jobban ki tudja a térség használni a turisztika területén. A Turisztikai szereplők együttműködése rendkívül fontos, mivel az erőforrások koordinációjával elérhető a kisebb ráfordítás mellett a magasabb szintű eredményesség, főként a jelenleg rendelkezésre álló kisebb források tekintetében fontos a forráskoordináció. A fiatalok ökoturisztikai rendezvényei fontosak a fiatalságban rejlő potenciál olyan irányú kiaknázása céljából, hogy tudatosabban óvják környezetüket, így a következő generáció következetesebben használja környezeti erőforrásait. A turisztikai fejlesztések szolgálják a vendégek, turisták érdeklődésének fenntartását, kikapcsolódásuk biztosítása révén a térség jó hírét viszik tovább, az ide vándorlást is növelhetjük.

SWOT: E1; E8; GY1; GY4; GY5; L1; L2; V2; V6.

A támogatható tevékenység területek meghatározása:

Jelen intézkedésben kizárólag nem jövedelemtermelő tevékenység típusokat támogatunk.

1. Céltérület: Turisztikai szereplők és szolgáltatók együttműködési hálózatának kialakítása

Önállóan támogatható tevékenységek:

- workshop szervezése (terembérlet, étkezés, moderátor, előadók, szervezési díj)
- tanulmányút (utazási költség, étkezés)

Önállóan nem támogatható tevékenységek:

- kiadvány
- honlap kialakítása
- szakértői díjak
- projekt eredményeket bemutató közösségépítő rendezvény (záró rendezvény)

Nem támogatható tevékenységek:

- szállásköltség

2. Céltérület: Természeti értékek potenciális turisztikai terméké fejlesztése

Önállóan támogatható tevékenységek:

- marketing költségek
- honlap kialakítása
- műhelynapok szervezése (terembérlet, étkezés, moderátor, előadók, szervezési díj)

Önállóan nem támogatható tevékenységek:

- szakértői díjak
- projekt eredményeket bemutató közösségépítő rendezvény (záró rendezvény)

Nem támogatható tevékenységek:

- szállásköltség
- utazási költség

3. Céltérület: Ökotudatos ifjúsági és gyermek turisztikai rendezvények

Önállóan támogatható tevékenységek:

- rendezvényszervezés

Önállóan nem támogatható tevékenységek:

- előadói díjak
- szállásköltség
- étkezés
- utazási költség

Nem támogatható tevékenységek:

- honlap kialakítása
- szakértői, mérnöki díjak

Valamennyi célterület esetében:

Önállóan nem támogatható tevékenységek:

- projekt előkészítés:
 - szakmai előkészítés
- projektmenedzsment
- egyéb szolgáltatások
- tájékoztatás és nyilvánosság biztosításának kötelező tevékenysége

Nem támogatható tevékenységek valamennyi célterület esetében:

- ingatlan építése, felújítása
- gépjármű beszerzése
- eszközök, gépek, járművek lízingellése, bérlete
- eszközök, berendezések karbantartása, fenntartása

Kiegészítő jelleg, lehatárolás:

Intézkedésünkkel hozzájárulunk a Vidékfejlesztési Program 6.2 és 6.4 es alintézkedéseivel összefüggő célok eléréséhez. A TOP 1.2.1; TOP 6.1.4 intézkedésekkel azonosan a turizmus fejlesztés intézkedésünk célkitűzése is.

A Bejárható Magyarországhoz kapcsolódik intézkedésünk hazánk természeti és kulturális örökségének, épített kincseinek megismerése, ökoturisztikai szemléletű bemutatása révén. Intézkedésünkben egy kiválasztási kritérium a Bejárható Magyarország gyalogos és lovas turisztikai gerincútvonalaira történő ráépülés.

Lehatárolás:

A Vidékfejlesztési Program 6.2 és 6.4 alintézkedésétől jelen intézkedésünk elsősorban abban határolódik le, hogy a jogosultak köre nem a mikrovállalkozások, hanem a civil szervezetek, települési önkormányzatok.

A TOP 6.1.4 intézkedésre térségünkben nem lehet pályázni, a közelünkben csak Nagykanizsa, mint megyei jogú város pályázhat. A TOP intézkedésekre nem pályázhat, aki a VP támogatási hatálya alá eső tevékenységéhez kér támogatást, így a TOP lehatárolta a támogathatóságot a LEADER-től is.

A jogosultak köre:

Helyi akciócsoportunk területén megvalósuló illetve működtetett projektek támogathatóak, melyeket civil szervezetek, települési önkormányzatok nyújtanak be.

Az eljárás során a 272/2014. (XI.5.) Korm. rendelet szabályai szerint lehetőség van hiánypótlásra. Jelen intézkedés keretében támogatásban részesülhetnek azon projektek, amelyek megfelelnek a vonatkozó jogszabályi feltételeknek, a leendő pályázati felhívásban, és azok mellékleteiben foglalt kritériumoknak, valamint az alábbi kritériumoknak:

Jogosultsági kritériumok:

- a fejlesztés illeszkedik a fejlesztéssel érintett település rendezési tervéhez, fejlesztési tervéhez, ennek hiányában a járási vagy megyei fejlesztési stratégiai dokumentumhoz, melyre a benyújtott támogatási kérelemben utalni kell
- fenntartási és üzemeltetési tervvel rendelkezik a projekt
- egy szervezet egy célterületre egy pályázat benyújtására jogosult egy időszakban
- a fejlesztés megvalósulása, illetve működtetése a helyi akciócsoportunk területén történik
- költségvetése megfelelően alátámasztott
- civil szervezet esetében minimum 2 teljes lezárt pénzügyi évvel kell rendelkezni a pályázat benyújtásakor

Nem hiánypótlható jogosultsági kritérium:

- a támogatást igénylő átlátható szervezetnek minősül az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Áht.) 1. § 4.pontja és 50. § (1) bekezdés c) pontja szerint

Kötelezettségvállalások:

- amennyiben a kedvezményezett a fejlesztendő településen nem rendelkezik székhellyel vagy telephellyel, akkor legkésőbb a fejlesztés megvalósításáig székhelyet vagy telephelyet hoz létre az adott településen.

A kiválasztási kritériumok, alapelvek:

Jelen intézkedés keretében támogatásban részesülhetnek azon projektek, amelyek megfelelnek a vonatkozó jogszabályi feltételeknek, a leendő pályázati felhívásban, és azok mellékleteiben foglalt kritériumoknak, valamint az alábbi kritériumoknak:

Kiválasztási kritériumok:

- fenntartási és üzemeltetési terv minősége: indokoltság, költséghatékonyság, innovativitás, fenntarthatóság
- a 105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet 2. melléklete – a kedvezményezett települések jegyzékében szereplő településen megvalósuló illetve működtetett fejlesztés
- kistelepülésen (500 fő alatt) megvalósuló fejlesztés
- együttműködés által megvalósítandó fejlesztés
- a Bejárható Magyarország gyalogos és lovas turisztikai gerincútvonalaira történő ráépülés
- projektben érvényesül az ágazatközi elve (civil, vállalkozók, önkormányzatok között)
- esélyegyenlőségi szempontok érvényesülése (hátrányos helyzetűek⁴ bevonás)
- innovatív megközelítéseket, megoldásokat tartalmaz

Csak a 3. Célterület esetén kiválasztási kritérium:

- már kialakult, hagyományokra épülően kerül megrendezésre

Előnyben részesülnek valamennyi célterület esetében:

⁴ 800/2008/EK bizottsági rendelet 2. cikk 18. pont; 19. pont; 20. pont alapján

- közvetett módon helyi fejlesztést céloz a projekt (helyi szolgáltatók bevonása ugyanazon körülmények, feltételek mellett)

Tervezett forrás:

- a. az adott beavatkozási területre/intézkedésre allokált forrás (összes közpénz: EU és nemzeti tárfinanszírozás) nagysága:
Összesen: 37.500.000,- Ft.
- b. a támogatás aránya:
Támogatási intenzitás maximum: 75 %, együttműködésben 85 %.
- c. a projektméret korlátai:
 1. és 2. Célterület esetén a maximum támogatás: 3.000.000,- Ft.
 3. Célterület esetén a maximum támogatás: 8.000.000,- Ft.
- d. a támogatás módja:
Hagyományos és/vagy egyszerűsített költségelszámolás.

A megvalósítás tervezett időintervalluma:

2016. II. félév – 2020. II. félév

Kimeneti indikátorok:

- a. A támogatott projektek száma:
 1. és 2. Célterület esetén 9 db
 3. Célterület esetén: 2 db
- b. A támogatott kedvezményezettek száma típus alapján megbontva (vállalkozás, önkormányzat, civil szervezet)
önkormányzat: 3 db
civil szervezet: 8 db

3. Intézkedés

Az intézkedés megnevezése:

A nem központosított köz- és közösségi szolgáltatásokhoz való hozzáférés elősegítése

Specifikus célok:

A lakosság köz- és közösségi szolgáltatásokhoz való hozzáférhetőségével élhetőbbé tenni a térséget

Indoklás, alátámasztás:

A nem központosított köz- és közösségi szolgáltatások fejlesztése fontos térségünkben, mivel alapvető hiányokra reagál. Nincsenek a térségben hirtelen szívleállással járó egészségügyi krízishelyzet elhárítására defibrillátor készülékek a településeken. Ha csak 1 ember életét mentjük meg a fejlesztéssel, akkor már mindenképpen megérte. A helyi értékek nincsenek csokorba szedve, összegyűjtve a térségben, értéktárakba kell helyezni őket, hogy erősíthessük a vidéki, helyi identitástudatot. Az illegális hulladéklerakók felszámolása nem csak a szennyeződés, de a

látványképek miatt is fontos, élhetőbbé tesszük a térséget, így vonzóbbá az emberek számára, csökkenthető az elvándorlás. Térségünk területén található településeken meglévő közösségi szolgáltatásokat célunk fejleszteni, kiemelten a 105/2015. (IV.23.) Korm. rendelet kedvezményezett településeken.

SWOT: E3; E4; GY4; GY6; L5; L7; V3; V5.

A támogatható tevékenység területek meghatározása:

1. Céltérület: A kulturális közszolgáltatás fejlesztése helyi értékeket bemutató értéktárak támogatásával:

Önállóan támogatható tevékenységek:

- meglévő értéktárak bővítése új, helyi értékeket⁵ bemutató eszközök beszerzésével
- az értéktárban található helyi értékeket bemutató eszközök felújítása
- az értéktár digitalizálása, Interneten történő nyílt megjelentetése
- új értéktár létrehozása

Önállóan nem támogatható tevékenységek:

- gyűjtő tevékenység
- weboldal kialakítása
- az értéktár helyszínének felújítása, bővítése (belső)
- rendezvények
- kiadvány

Nem támogatható tevékenységek:

- könyvtári, értéktári szolgáltatások (könyvtáros)
- nyitva tartást segítő humán erőforrás biztosító szolgáltatások

2. Céltérület: Illegális hulladéklerakók rekultivációjának, újra kialakulásukat megakadályozó intézkedések támogatása:

Önállóan támogatható tevékenységek:

- az elszállított hulladék után visszamaradt területek rekultivációja (talajjavítás, esetleg növények ültetése)

Önállóan nem támogatható tevékenységek:

- az megszüntetett illegális hulladéklerakók újra termelődésének megakadályozását elősegítő infrastrukturális beruházások (zárható sorompók, útzárak, jelzőtáblák)

Nem támogatható tevékenységek:

- fenti tevékenységekhez szükséges kis és nagy gépek beszerzése
- hulladék elszállítása
- hulladék feldolgozása, kezelése

Valamennyi céltérület esetében:

Önállóan nem támogatható tevékenységek:

⁵ Az értéktár földrajzi helyzetéhez képest ugyanazon megyében vagy maximum Magyarország területén légvonalban 40 km-es távolságban lévő tradicionális gyökerekre visszavezethető értékek.

- projekt előkészítés:
 - szakmai előkészítés
- mérnöki feladatok
- projektmenedzsment
- egyéb szolgáltatások
- tájékoztatás és nyilvánosság biztosításának kötelező tevékenysége
- projekt eredményeket bemutató közösségépítő rendezvény (záró rendezvény)

Nem támogatható tevékenységek valamennyi célterület esetében:

- új épület építése
- munkagépek beszerzése
- gépjármű beszerzése
- eszközök, gépek, járművek lízingellése, bérlete
- eszközök, berendezések karbantartása, fenntartása

A közösségi szolgáltatások kialakítása, fejlesztése, melyek szorosan egybeköthetőek a helyi értékekkel. A közszolgáltatásokhoz való hozzáférés kis léptékű infrastrukturális beruházásokkal segítjük elő, mely beruházások közvetlenül kell, hogy szolgálják a helyi lakosság pozitív megítélését a közszolgáltatásokról.

Kiegészítő jelleg, lehatárolás:

Az hulladékkezeléssel kapcsolódunk a KEHOP 3.2.1 és a KEHOP 3.2.2 intézkedések célkitűzéseire is. Az egészségügyi infrastruktúra fejlesztésével kapcsolódunk az EFOP 2.2; az EFOP 1.8; a TOP 4.1.1; a TOP 6.6.1 intézkedésekhez.

Lehatárolás:

A VP-6-7.4.1.1 programtól való lehatárolás az 1. Célterület esetén csak értéktárak létrehozásához, fejlesztéséhez kapcsolódó felújítások támogathatóak.

A 2. Célterületünk esetén az illegális hulladéklerakók felszámolását támogatjuk, melyet nem támogat egyetlen operatív program sem.

A 3. Célterületünk eseté egészségügyi krízishelyzet elhárítását céloztuk meg, míg az EFOP 2.2 és az EFOP 1.8 egészségtudatos, megelőző programokat támogat. A TOP 4.1.1 kizárólag csak házi és szakorvosi ellátáshoz kapcsolódó eszközbeszerzést támogat, míg intézkedésünk önállóan is magában is támogatja a rendkívül speciális eszközbeszerzést. A TOP 6.6.1 intézkedésre térségünkben nem lehet pályázni, a közelünkben csak Nagykanizsa, mint megyei jogú város pályázhat.

A LEADER-ből azért fontos jelen intézkedést támogatni, mivel az elmúlt időszakok tapasztalatai alapján a köz- és közösségi szolgáltatások ezen körét nem minden esetben és nem mindenhol tudták az önkormányzatok, civil szervezetek rendezni, megoldani az elmúlt években. Mintegy kiegészítő jelleggel törekszünk támogatni jelen célok megvalósulását.

A jogosultak köre:

Helyi akciócsoportunk területén megvalósuló illetve működtetett projektek támogathatóak, melyeket civil szervezetek, települési önkormányzatok nyújtanak be.

Az eljárás során a 272/2014. (XI.5.) Korm. rendelet szabályai szerint lehetőség van hiánypótlásra.

Jelen intézkedés keretében támogatásban részesülhetnek azon projektek, amelyek megfelelnek a vonatkozó jogszabályi feltételeknek, a leendő pályázati felhívásban, és azok mellékleteiben foglalt kritériumoknak, valamint az alábbi kritériumoknak:

Jogosultsági kritériumok:

- a fejlesztés illeszkedik a fejlesztéssel érintett település rendezési tervéhez, fejlesztési tervéhez, ennek hiányában a járási vagy megyei fejlesztési stratégiai dokumentumhoz, melyre a benyújtott támogatási kérelemben utalni kell
- fenntartási és üzemeltetési tervvel rendelkezik a projekt
- egy szervezet egy célterületre egy pályázat benyújtására jogosult egy időszakban
- a fejlesztés megvalósulása, illetve működtetése a helyi akciócsoportunk területén történik
- költségvetése megfelelően alátámasztott
- civil szervezet esetében minimum 2 teljes lezárt pénzügyi évvel kell rendelkezni a pályázat benyújtásakor

Nem hiánypótoltható jogosultsági kritérium:

- a támogatást igénylő átlátható szervezetnek minősül az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Áht.) 1. § 4.pontja és 50. § (1) bekezdés c) pontja szerint

Kötelezettségvállalások:

- amennyiben a kedvezményezett a fejlesztendő településen nem rendelkezik székhellyel vagy telephellyel, akkor legkésőbb a fejlesztés megvalósításáig székhelyet vagy telephelyet hoz létre az adott településen.

A kiválasztási kritériumok, alapelvek:

Jelen intézkedés keretében támogatásban részesülhetnek azon projektek, amelyek megfelelnek a vonatkozó jogszabályi feltételeknek, a leendő pályázati felhívásban, és azok mellékleteiben foglalt kritériumoknak, valamint az alábbi kritériumoknak:

Kiválasztási kritériumok:

- fenntartási és üzemeltetési terv minősége: indokoltság, költséghatékonyság, innovativitás, fenntarthatóság
- a 105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet 2. melléklete – a kedvezményezett települések jegyzékében szereplő településen megvalósuló illetve működtetett fejlesztés
- együttműködés által megvalósítandó fejlesztés
- projektben érvényesül az ágazatköziség elve (civilék, vállalkozók, önkormányzatok között)
- esélyegyenlőségi szempontok érvényesülése (hátrányos helyzetűek⁶ bevonása)
- környezeti fenntarthatóság érvényesülése
- innovatív megközelítéseket, megoldásokat tartalmaz

Előnyben részesülnek valamennyi célterület esetében:

- közvetett módon helyi fejlesztést céloz a projekt (helyi szolgáltatók bevonása ugyanazon körülmények, feltételek mellett)

Alapelvek:

Az intézkedésben érintett köz- és közösségi szolgáltatások megítélése javuljon a lakosság körében.

⁶ 800/2008/EK bizottsági rendelet 2. cikk 18. pont; 19. pont; 20. pont alapján

Tervezett forrás:

- a. az adott beavatkozási területre/intézkedésre allokált forrás (összes közpénz: EU és nemzeti tárfinanszírozás) nagysága:

Összesen: 92.500.000,- Ft

Ebből a 3. Céletterület esetén: 20.500.000,- Ft

- b. a támogatás aránya:

Támogatási intenzitás maximum: 75 %, együttműködésben 85 %

- c. a projektméret korlátai:

Maximum támogatás: 3.000.000,- Ft

A 3. Céletterület esetén településenként maximum támogatás: 500.000,- Ft

- d. a támogatás módja:

Hagyományos és/vagy egyszerűsített költségelszámolás

A megvalósítás tervezett időintervalluma:

2017. I. félév – 2020. II. félév

Kimeneti indikátorok:

- c. A támogatott projektek száma:

70 db

- d. A támogatott kedvezményezettek száma típus alapján megbontva (vállalkozás, önkormányzat, civil szervezet)

önkormányzat: 60 db

civil szervezet: 10 db

4. Intézkedés

Az intézkedés megnevezése:

Közösségépítés és esélyegyenlőség helyi megközelítésben

Specifikus célok:

Helyi közösség erősítése, közösségi és szakmai programokkal az esélyegyenlőség jegyében

Indoklás, alátámasztás:

A térség ereje a közösségben rejlik, így a közösségépítés nagy fontossággal bír térségünkben. A közösségépítés legeredményesebb eszköze a közös eseményeken együtt töltött kötött és kötetlen foglalkozások, tehát a rendezvények. A közösség építése folyamatosan szükséges, mert a már kialakult jó kapcsolatok is könnyen elhalnak rendszeres frissítések, odafigyelés nélkül. A Hátrányos helyzetűek térségünkben viszonylag magas számban vannak jelen. A romák lakhatási körülményeinek javítása közösségi cél, mivel az alacsony jövedelmi viszonyok miatt elhanyagolódott ingatlanok a települések látképét zavarják, az élhetőbb vidék képét negatívan befolyásolják. A hátrányos

helyzetűek szociális különbségeinek ellensúlyozására, kommunikációs, diszkriminációs problémák kezelésére egyéni és csoportos szociális tanácsadást szükséges elindítani.

SWOT: E4; E5; GY1; GY2; GY4; L5; L8; V3; V5.

A támogatható tevékenység területek meghatározása:

47

1. Céltérület: Esélyegyenlőségi szakmai programok támogatása

Önállóan támogatható tevékenységek:

- hátrányos helyzetűek lakhatási körülményei elősegítő ingatlan felújítás
- egyéni és csoportos szociális tanácsadás, esélyegyenlőséget elősegítő kommunikációval

Önállóan nem támogatható tevékenységek:

- egyéb beszerzések (bútorok, berendezések)
- szakértői díjak
- honlap kialakítása
- kiadvány

2. Céltérület: Helyi értékeket bemutató rendezvények támogatása

Önállóan támogatható tevékenységek:

- rendezvényszervezés

Önállóan nem támogatható tevékenységek:

- terembérlet
- étkezés
- előadói díjak

Nem támogatható tevékenységek:

- honlap kialakítása

Valamennyi céltérület esetében:

Önállóan támogatható tevékenységek:

- eszközbeszerzés

Önállóan nem támogatható tevékenységek:

- projekt előkészítés:
 - szakmai előkészítés
- projektmenedzsment
- egyéb szolgáltatások
- utazási költség
- tájékoztatás és nyilvánosság biztosításának kötelező tevékenysége

Nem támogatható tevékenységek:

- ingatlan építése
- gépjármű beszerzése
- eszközök, gépek, járművek lízingellése, bérlete
- eszközök, berendezések karbantartása, fenntartása

Kiegészítő jelleg, lehatárolás:

Intézkedésünk 1. Célterület támogatható tevékenysége átfedésben van az EFOP 1.6 intézkedésével, mindkettő hátrányos helyzetűek lakhatási körülményeinek javítását támogatja.

Lehatárolás:

Az EFOP 1.6-os alintézkedés hozzájárul a szegregált településrészek megszüntetéséhez és elősegíti a közösségek integrációját (komplexen kezeli a helyzetet), míg intézkedésünkben a komplexitási szint nem haladja meg a közvetlen lakhatási körülmények javítását.

A 2. Célterület esetén nincs átfedés a Vidékfejlesztési Programmal és más Operatív Programokkal.

Több programban megjelenik a rendezvény típusú támogatás, de csak kapcsolt lehetőségként.

A jogosultak köre:

Helyi akciócsoportunk területén megvalósuló illetve működtetett projektek támogathatóak, melyeket civil szervezetek, települési önkormányzatok nyújtanak be.

Az eljárás során a 272/2014. (XI.5.) Korm. rendelet szabályai szerint lehetőség van hiánypótlásra.

Jelen intézkedés keretében támogatásban részesülhetnek azon projektek, amelyek megfelelnek a vonatkozó jogszabályi feltételeknek, a leendő pályázati felhívásban, és azok mellékleteiben foglalt kritériumoknak, valamint az alábbi kritériumoknak:

Jogosultsági kritériumok:

- a fejlesztés illeszkedik a fejlesztéssel érintett település rendezési tervéhez, fejlesztési tervéhez, ennek hiányában a járási vagy megyei fejlesztési stratégiai dokumentumhoz, melyre a benyújtott támogatási kérelemben utalni kell
- fenntartási és üzemeltetési tervvel rendelkezik a projekt
- a fejlesztés megvalósulása, illetve működtetése a helyi akciócsoportunk területén történik
- költségvetése megfelelően alátámasztott
- civil szervezet esetében minimum 2 teljes lezárt pénzügyi évvel kell rendelkezni a pályázat benyújtásakor

Nem hiánypótolható jogosultsági kritérium:

- a támogatást igénylő átlátható szervezetnek minősül az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Áht.) 1. § 4.pontja és 50. § (1) bekezdés c) pontja szerint

Kötelezettségvállalások:

- amennyiben a kedvezményezett a fejlesztendő településen nem rendelkezik székhellyel vagy telephellyel, akkor legkésőbb a fejlesztés megvalósításáig székhelyet vagy telephelyet hoz létre az adott településen.

A kiválasztási kritériumok, alapelvek:

Jelen intézkedés keretében támogatásban részesülhetnek azon projektek, amelyek megfelelnek a vonatkozó jogszabályi feltételeknek, a leendő pályázati felhívásban, és azok mellékleteiben foglalt kritériumoknak, valamint az alábbi kritériumoknak:

Kiválasztási kritériumok:

- fenntartási és üzemeltetési terv minősége: indokoltság, költséghatékonyság, innovativitás, fenntarthatóság

- a 105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet 2. melléklete – a kedvezményezett települések jegyzékében szereplő településen megvalósuló illetve működtetett fejlesztés
- kistelepülésen (500 fő alatt) megvalósuló fejlesztés
- együttműködés által megvalósítandó fejlesztés
- projektben érvényesül az ágazatközi elve (civil, vállalkozók, önkormányzatok között)
- innovatív megközelítéseket, megoldásokat tartalmaz

Előnyben részesülnek valamennyi célterület esetében:

- közvetett módon helyi fejlesztést céloz a projekt (helyi szolgáltatók bevonása ugyanazon körülmények, feltételek mellett)

Tervezett forrás:

- e. az adott beavatkozási területre/intézkedésre allokált forrás (összes közpénz: EU és nemzeti tárfinanszírozás) nagysága:
Összesen: 58.300.000,- Ft.
- f. a támogatás aránya:
Támogatási intenzitás maximum: 80 %, együttműködésben 90 %.
- g. a projektméret korlátai:
 - 1. Célterület esetén a maximum támogatás: 10.000.000,- Ft.
 - 2. Célterület esetén a maximum támogatás: 1.000.000,- Ft.
- h. a támogatás módja:
Hagyományos és/vagy egyszerűsített költségelszámolás.

A megvalósítás tervezett időintervalluma:

2017. I. félév – 2020. II. félév

Kimeneti indikátorok:

- a. A támogatott projektek száma:
34 db
- b. A támogatott kedvezményezettek száma típus alapján megbontva (vállalkozás, önkormányzat, civil szervezet)
 - önkormányzat: 17 db
 - civil szervezet: 17 db

5. Intézkedés

Az intézkedés megnevezése:

Az egymást erősítő, elmaradottságot konzerváló területi folyamatok megtörése

Specifikus célok:

Helyi közösség erősítése, közösségi és szakmai programokkal az esélyegyenlőség jegyében

Indoklás, alátámasztás:

A térségben viszonylag magas a hátrányos helyzetűek számaránya. A hátrányokkal küzdők felzárkóztatása rendkívüli fontossággal bír, mivel társadalom jóléte mindig a legrosszabb helyzetű társadalmi rétegének jólétén múlik. Fontos a térségben a negatív szocio-demográfiai folyamatoknak a megtörése, mivel a térség egyre jobban előregedik, és közben fogy a lakónépesség, így a fiatalok helyben tartása rendkívül fontos, hogy ezen folyamatokat megállítsuk, esetleg megfordíthassuk.

A közösség építését rendkívül fontosnak tartjuk, mivel a közösség a vidéki térségek mozgatórugói. Összességében az EFOP 1.7-es intézkedés tartalmi elemei rendkívül fontosak, mivel a térség szükségleteihez, a térség fejlesztéséhez közvetlenül kapcsolódik, hozzájárulhat.

SWOT: E4; E5; GY1; GY2; GY4; L5; L8; V3; V5.

A támogatható tevékenység területek meghatározása:

Jelen intézkedés keretében támogatható tevékenység típusok:

- Helyi felzárkózást szolgáló tudás bővítése
- Többfunkciós közösségi szolgáltató terek működtetése
- Kedvezőtlen szocio-demográfiai térségi folyamatok megtörése (pl. fiatalok helyben tartása, helyi tudástőke növelése)
- Közösségépítés és - megtartás
- A környezeti fenntarthatósági szempontoknak való megfelelés (kizárólag ESZA fejlesztés)

A támogatható tevékenységek, költségnevek pontos meghatározása az EFOP 1.7 intézkedés meghirdetésével válik konkrétan meghatározhatóvá.

Kiegészítő jelleg, lehatárolás:

Jelen intézkedésünk az EFOP 1.7 intézkedésre épül támogatható tevékenységében, jogosultak körében, támogatás mértékében, de még a forrás megjelölésében is, amely kizárólag az EFOP 1.7 forráskeret terhére történhet.

Lehatárolás:

Jelen intézkedésünk és az EFOP 1.7 intézkedés allokált források tekintetében egyértelműen lehatárolható, mivel nem allokálunk forrást jelen intézkedéshez, kizárólag EFOP 1.7 intézkedés forrásának terhére tervezhető az intézkedés.

Tervezett forrás:

ESZA alap – EFOP 1.7

8.2 Együttműködések

A HACS által tervezett térségek közötti (hazai és nemzetközi) együttműködések stratégiai szinten:

1. Nyugat-dunántúli HACS Akadémia tervezett tématerületei:

- HACS Akadémia indítása - több témakörben képzések
- Tanulmányutak – nemzeti és nemzetközi LEADER jó gyakorlatok közös megismerése
- Regionális Tematikus Fórumok (átfogó témákban, pl. ifjúság, helyi termék, szoc.szövetkezetek..stb.)
- Közös monitoring tevékenységek
- Közös kommunikációs aktivitások (pl. közös értékelő kiadványok , LEADER napok..stb.)
- Negyedévenkénti találkozók

51

Specifikus cél:

Nyugat-dunántúli HACS Akadémia kialakítása Helyi Akciócsoportok hatékony együttműködése külső tudás és információ adaptálásával

Indoklás, alátámasztás:

Szakonyban, 2015. december 03-án a Nyugat-dunántúli Helyi Akciócsoportok közösen foglalmazták meg az igényt, miszerint a Helyi Akciócsoportok a szűkösebb humán erőforrásra való tekintettel a központi képzéseken felül további információkat, tudást hasznosíthassanak, egymás közötti feladat, tevékenység megosztással hatékonyabbá tegyék működésüket.

2. „Wissen schafft Region“ / „Tudás- menedzsment régió”tervezett tématerületei:

- Tanulási műhelyek - regionális tudásmenedzsment évente 3 alkalommal egész napos műhelymunka. Mindig más helyszínen. 6 webinárral. Témák: stratégia, módszerek, eszközök, bevált gyakorlatok. (HACS-oknak)
- Konferenciák: 3 eseményen összesen 250 résztvevő hálózati együttműködések, kapcsolatok, kulcskérdések.
- Online-tér kialakítása – információs szolgáltatás
- Know-how transzfer partnerek között (6 esemény 24-36 fővel) Jó gyakorlatok bemutatása – workshop
- Érzékenyítő roadshow – 15 esemény (15 partnernél) kreatív, promóciós anyagok a tudatosság elérése a célcsoportnál.

Specifikus cél:

Innovatív fejlesztési megközelítések alkalmazása a tudás potenciál, a fejlesztési lehetőségek feltárása, megtartása érdekében. Kutatói hálózat kialakítása, innovatív fejlesztések a munkahelyek védelmére a részt vevő régiókban.

Indoklás, alátámasztás:

A nemzetközi együttműködés erősítése nagyban hozzájárul a tudás kiszélesítéséhez, az innovatív megközelítések adaptálásához, amely jövőkéünkben is megjelenik, mint kitűzött cél. A

kutatások, a stratégiák, a módszerek, jó gyakorlatok mindig nagy segítséget nyújtanak a működés hatékonyságának fokozásában.

3. Zala megyei védjegyrendszer létrehozása tervezett tématerületei:

- megyei védjegyrendszer kialakítása
- helyi termékek értékesítésének elősegítése a védjegyrendszerrel
- helyi termékek minőségének megőrzése, fokozása a védjegyrendszer által
- gazdasági együttműködések erősítése

52

Specifikus cél:

Együttműködés fokozása a helyi termékeket előállítás, fogyasztása és az értékesítése között

Indoklás, alátámasztás:

Zalaegerszegen 2015. november 03-án a Zala megyei Helyi Akciócsoportok közösen fogalmazták meg az igényt, amely a helyi termelők és a helyi termékek védelmére szolgáló védjegyrendszer kialakításáról szólt. A minősítő védjegyrendszer segítségével fokozható hosszú távon a helyi termékek minőségi előállítása is.

8.3 A stratégia megvalósításának szervezeti és eljárási keretei

1. Az Innovatív Dél-Zala Vidékfejlesztési Egyesület, mint Helyi Akciócsoport (HACS) civil szervezeti, egyesületi formában működik. A munkaszervezet szerves részét képezi az egyesületnek, annak szervezeti egysége. Az Innovatív Dél-Zala Vidékfejlesztési Egyesület 2008-ban alakult meg, az alábbi fő tevékenységi körei:
 - A lakosság egészségi állapotának javítása, a jobb életminőség elősegítése, az egészségkárosító környezeti, társadalmi és egyéb hatások elleni fellépés; - 1997. évi CLIV. tv. az egészségügyről 144. § (1)-(2);
 - Együttműködés a középtávú tudomány-, technológia- és innováció-politikai stratégia kialakításában; - 2004. évi CXXXIV. tv. a kutatás-fejlesztésről és a technológiai innovációról 5. § (3);
 - Községi kulturális hagyományok, értékek ápolásának/ művelődésre szerveződő közösségek tevékenységének/a lakosság életmódja javítását szolgáló kulturális célok megvalósításának támogatása; művészeti intézmények/lakossági művészeti kezdeményezések, önszerveződések támogatása, a művészi alkotó munka feltételeinek javítása, a művészeti értékek létrehozásának, megőrzésének segítése; - 1991. évi XX. tv. a helyi önkormányzatok és szerveik, a köztársasági megbízottak, valamint egyes centrális alárendeltségű szervek feladat- és hatásköreiről 121. § a)-b);
 - A helyi közművelődési tevékenység támogatása, a kulturális örökség helyi védelme; - 2011. évi CLXXXIX. tv. Magyarország helyi önkormányzatairól 23. § (4) 13.;
 - A kulturális örökség védelme; - 2001. évi LXIV. tv. a kulturális örökség védelméről 5. § (1);

- Az épített környezet alakítása és védelme; - 1997. évi LXXVIII. tv. az épített környezet alakításáról és védelméről 57/A § (2);
- A természetvédelmi kultúra fejlesztése, a természet védelmével kapcsolatos ismeretek oktatása; - 1996. évi LIII. tv. a természet védelméről 64. § (1);
- Településtisztaság (közutak locsolása, síkosság-mentesítés); távhőszolgáltatás, ivóvíz-ellátás, szennyvízelvezetés, -kezelés és -ártalmatlanítás (csatornaszolgáltatás), hulladékgazdálkodás; környezet- és természetvédelem; - 2011. évi CLXXXIX. tv. Magyarország helyi önkormányzatairól 23. § (4) 3. 11. 12.;
- A gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátása - a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése érdekében; - 1997. évi XXXI. tv. a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról 17. § (1);
- Jogvédelmi feladatok: gyermekek jogai, a jövő nemzedékek érdekei, nemzetiségek jogai, leginkább veszélyeztetett társadalmi csoportok jogai; - 2011. évi CXI. tv. az alapvető jogok biztosáról 2. § a), b), c), d);
- Nemzetiségi feladatokat ellátó/más szervtől átvett intézmény fenntartása, érdekképviselő/esélyegyenlőség; kulturális autonómia megerősítésére önszerveződés szervezésének/működtetésének támogatása; nemzetiségi közösséghez kötődő kulturális javak megőrzése; - 2011. évi CLXXIX. tv. a nemzetiségek jogairól 115. § a)-i);
- Az egészséges életmód és a szabadidősport gyakorlása feltételeinek megteremtése; sportfinanszírozás; a gyermek- és ifjúsági sport, a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok, valamint a fogyatékosok sportjának támogatása; - 2004. évi I. tv. a sportról 49. § c)-e);
- Sport, ifjúsági ügyek; - 2011. évi CLXXXIX. tv. Magyarország helyi önkormányzatairól 13. § (1) 15.;
- Településüzemeltetés (köztemetők kialakítása és fenntartása, a közvilágításról való gondoskodás, kéményseprő-ipari szolgáltatás biztosítása, a helyi közutak és tartozékainak kialakítása és fenntartása, közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása, gépjárművek parkolásának biztosítása); polgári védelem, katasztrófavédelem, helyi közfoglalkoztatás; helyi közösségi közlekedés biztosítása; - 2011. évi CLXXXIX. tv. Magyarország helyi önkormányzatairól 13. § (1) 2., 12., 18.;
- A helyi közbiztonsággal kapcsolatos önkormányzati feladatok; - 2011. évi CLXXXIX. tv. Magyarország helyi önkormányzatairól 17. § (1);
- A katasztrófákra történő felkészülés, a katasztrófák elleni védekezés és a helyreállítás, újjáépítés feladataiban, valamint a polgári védelmi szervezetek tevékenységében, továbbá a környezet veszélyeztetésének, károsításának megelőzésében és elhárításában, következményeinek felszámolásában; - 2011. évi CXXVIII. tv. a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról 2. § (1);
- A fogyasztók érdekeinek/ jogainak érvényesítése, fogyasztói problémák feltárása, fogyasztói jogok érvényesülésének értékelése; fogyasztók képviselője; eljárás, vizsgálat, intézkedés kezdeményezése a fogyasztói jogok/érdekek védelmében;

tájékoztatás, tanácsadó irodák, információs rendszer; a tudatos fogyasztói magatartás elősegítése, a fogyasztók tájékozottságának javítása, közvélemény tájékoztatása; - 1997. évi CLV. tv. a fogyasztóvédelemről 45. § (1) a)-k);

- A közbiztonság javítására irányuló tevékenységek; - 1994. évi XXXIV. tv. a Rendőrségről 2. § (2) c).

2. Az Innovatív Dél-Zala Vidékfejlesztési Egyesület 100 tagból áll, melyek szféránkénti összetétele: 33 civil szférából, 41 önkormányzati szférából, 26 vállalkozói szférából. Egyesületünk elnöksége 11 fős, melyből 1 fő elnök, 2 fő alelnök; a Felügyelő Bizottság 6 fős, melynek 1 fő elnök. A munkaszervezet 2 fős, a 1 fő munkaszervezet vezető és 1 fő ügyintéző.

Az Innovatív Dél-Zala Vidékfejlesztési Egyesület tagsága név, település, szervezet, képviselt szféra, és betöltött tisztség megjelöléssel a **2. sz. mellékletben** egy táblázatban megtekinthető.

3. Az Innovatív Dél-Zala Vidékfejlesztési Egyesület felépítése. (**3. sz. melléklet**)

Az Egyesület szervei:

- Közgyűlés (az Egyesület legfőbb szerve, a tagok összessége)

A Közgyűlés a munkáját tagozatokba tömörülve végzi, a tagozatok közötti arányok megtartásával.

A közgyűlés 3 tagozatba tömörülve végzi a munkáját:

- Tagozatok (civil-, köz- és üzleti szféra) minden szféra

1) közsztéma tagozat

2) civilsféra tagozat

3) üzleti sféra tagozat

Az egyesület tagozatai a közgyűlésen együttesen üléseznek.

A tagozatok egyesületen belüli megoszlása a következő:

a) a közsztéma tagozat maximum 40%-ban,

b) a civil- és üzleti sféra tagozat együttesen minimum 60 %-ban képviselteti magát.

- Elnökség

A tagozatok tagjaik közül nyílt szavazással, egyszerű többséggel hozott határozatukkal választanak tagot az elnökségbe. Az elnökség száma 11 fő, amelyen belül a fentiekben részletezett 40%-60%-os arányt biztosítani kell.

- Bíráló Bizottság az Elnökség tagjaiból áll.

- Elnök

Az Elnök a legitim képviselője a szervezetnek.

- Munkaszervezet ügyviteli, adminisztratív szervezet, az Egyesület tevékenységét segítő iroda

A Munkaszervezet az Egyesület ügyviteli, adminisztratív szervezete, az Egyesület tevékenységét segítő iroda. Kialakítja az egyesület adottságainak, körülményeinek leginkább megfelelő számviteli politikát és elkészíti a hozzá kapcsolódó szabályzatokat.

- Munkaszervezet vezető

Munkaszervezet vezető irányítása alatt működik a munkaszervezet.

- Felügyelő bizottság

A Felügyelő Bizottság csak a Közgyűlésnek alárendelt testület. A Felügyelő Bizottság hivatott az Egyesület működésének és gazdálkodásának az egyesületi szervek, valamint a jogszabályok, az Alapszabály és az egyesületi határozatok végrehajtásának, betartásának ellenőrzésére.

4. A Vidékfejlesztési Programban definiált feladatai a Helyi Akciócsoportoknak az végrehajtó szervezeti egységek bontásában:

Munkaszervezet feladatai:

- a helyi szereplők fejlesztési és végrehajtási kapacitásainak kiépítése, beleértve a projektirányítási képességeik fejlesztését is,
- pályázati felhívások vagy folyamatban lévő projektbenyújtási eljárás előkészítése és közzététele, beleértve a kiválasztási kritériumok meghatározását és súlyozását – megfelelő időtartam biztosításával,
- támogatási kérelmek befogadása és értékelése,
- pályázatok kiválasztása és a támogatás összegének rögzítése, továbbá a jóváhagyás előtt a javaslatok benyújtása a KÜ-hez a támogathatóság végső ellenőrzése céljából,
- a közösségvezérelt HFS és a támogatott műveletek végrehajtásának monitoringja, és az adott stratégiához kapcsolódó egyedi értékelési tevékenységek – független szereplő általi – végrehajtása.

A Bíráló Bizottság feladata:

- a hátrányos megkülönböztetéstől mentes és átlátható kiválasztási eljárás és objektív kritériumok kidolgozása a pályázatok kiválasztásához, amelyek elkerülik az összeférhetetlenséget, a holtteher vagy helyettesítő hatást, ugyanakkor biztosítják, hogy a kiválasztási döntések során a szavazatok legalább 50%-át állami vagy önkormányzati költségvetési gazdálkodó szervnek nem minősülő partnerek adják. Írásos kiválasztási eljárás nem folytatható,
- a pályázatok kiválasztása során a kiválasztási kritériumok összeállítása és súlyozása által összhang biztosítása a közösségvezérelt fejlesztési stratégiával, valamint a támogatás szükségességének (a pályázó ennek hiányában nem lenne képes megvalósítani a projektet) mérlegelése,

5. A pályázatok kiválasztásával és a HACCS működésével kapcsolatos döntéshozatali folyamatok bemutatása a KSK rendelet 34. cikk (3) b) pontjának teljesítésével⁷ (a folyamatára segíti a megértést).

A konkrét kiválasztási és döntéshozatali eljárási jogszabály keretek még nem ismertek, de a kiválasztási folyamat részét képezi a Helyi Bíráló Bizottság felállítása.

A Helyi Bíráló Bizottság (továbbiakban: HBB) az elnökség tagjaiból áll össze. Így az elnökségben már amúgy is biztosított esélyegyenlőségi elv a KSK rendelet 34. cikk (3) b) pontjának alapján biztosított. A HBB-ben így lesz, aki képviseli a nők érdekeit, a romák, horvátok, németek, mint kisebbségek érdekeit, a 105/2015. (IV.23.) Korm. rendelet 2. melléklete - a kedvezményezett települések jegyzékében és a 290/2014. (XI. 26.) Korm. rendelet 4. melléklete - átmenetileg kedvezményezett települések jegyzékében szereplő települések képviselői (pl.: Csapi, Zalakaros).

A projektötlet útja a támogatói okiratig:

- Az ügyfél bemutatja projekt ötletét a térségnek, egyeztet a munkaszervezettel
- Az ügyfél adatlapon benyújtja projekt ötletét
- A munkaszervezet áttekinti az ötletet, szükség esetén továbbfejleszti azt
- A pályázatot megvitatja a Helyi Bíráló Bizottság
- Pozitív döntést követően az MVH-hoz benyújtásra kerül a pályázat a munkaszervezet segítségével maximum 30 napon belül
- Az MVH formai szempontból vizsgálja már csak és elbírálja a pályázatot
- Irányító Hatóság formailag megfelelő pályázatok esetében biztosítja a forrásallokációt, a munkaszervezettel egyeztetve
- MVH kiküldi pályázónak Támogató Okiratot

6. A Helyi Fejlesztés Stratégia megvalósításához elsősorban a munkaszervezetnek kell megfelelő tapasztalatokkal, szaktudással rendelkeznie. A munkaszervezet jelenlegi tagjai diplomás személyek.

A munkaszervezet vezető eddigi munkássága folyamán számos projektet vezetett már, munkaerő-piaci, lakhatási, szociális és állami reform programot is. A Zala megyei, annak jogutódja a Nyugat-dunántúli Regionális Munkaügyi Központban dolgozott 7 éven keresztül, ahol képzési, munkaerő-piaci programokat koordinált, munkaerő-piaci helyzetelemzéseket, stratégiákat készített, folyamatosan tartotta a kapcsolatot a megye később a régió települési önkormányzataival, kisebbségi önkormányzataival, civil szervezeteivel, vállalkozóival. Civil szervezetek aktívan vonták be programjaikba szaktudása révén.

A munkaszervezet ügyintézője több pályázati programban vett már részt legfőképpen szociális munkaként, mentorként, ügyintézőként, vezetőként. Önkormányzati rendszerben is kiismeri magát több mint 5 éves tapasztalatával. Elsősorban adminisztratív és ügyviteli

⁷ KSK rendelet 34. cikk (3) b) pontja szerinti követelmény a „hátrányos megkülönböztetéstől mentes és átlátható kiválasztási eljárás és objektív kritériumok kidolgozása a műveletek kiválasztásához, amelyek elkerülik az összeférhetetlenséget, biztosítják, hogy a kiválasztási döntések során a szavazatok legalább 50 %-át állami hatóságnak nem minősülő partnerek adják”

feladatokat végez a munkaszervezetben, későbbiekben a tapasztalatai alapján aktórként is tevékenykedik majd.

A HFS tervezést a Tervezést Koordináló Csoport végzi. A TKCS 15 főből áll, 11 fő Elnökség, 1 fő Felügyelő Bizottság Elnöke; 2 fő munkaszervezet, 1 fő kedvezményezett települések képviselője.

A HFS megvalósítása folyamán ugyanazon személyek fognak tevékenykedni, akik a kialakításában oroszlán szerepet vállaltak, így annak megvalósítása is biztosítottabb.

7. A Innovatív Dél-Zala Vidékfejlesztési Egyesület a működés szükséges irodával, vezetékes telefonnal, internet hozzáféréssel, számítógépekkel, fénymásolóval, nyomtatóval, irodabútorokkal rendelkezik.
8. A működésre tervezett költségvetésnél alapvetően két dolgot vettünk figyelembe:
 - rendelkezésre álló forráskeret a rendelkezésre álló időtartamban.
 - intézkedések aktivitásának ütemezését

A források lineáris tervezése esetén a források egyenletesen lennének felosztva a rendelkezésre álló forrás és a rendelkezésre álló időtartam alapján.

A források dinamikusan kerültek meghatározásra az intézkedésekhez rendelt forrásokat, aktivitásokat figyelembe véve, így a 2017, 2018-as időszakban magasabb költségekkel számoltunk, míg a többi évben kisebb összeggel. Mind a működési, mind az animációs költségek dinamikusan lettek tervezve az előző két fő ismérv figyelembevételével.

A működési források pontos ütemezését a „9. Indikatív pénzügyi terv” pont „A HACS működési és animációs forrásfelhasználásának ütemezése (millió Ft)” elnevezésű táblázata tartalmazza.

8.4. Kommunikációs terv

1. Kommunikációs tervünk elsődleges célcsoportja a térség szereplői, azon belül is a potens pályázók, másodsorban partnerszervezeteink (HACS-ok; LAG-ok; IH; MVH).
2. Kommunikációs eszközeink: e-mail; postai levél; honlapunkon keresztül, telefonos beszélgetés, személyes találkozó. A pályázók általános tájékoztatására honlapunkat és az e-mailt használjuk, konkrét eseteknél az e-mailt és a személyes találkozót alkalmazzuk.
A másodlagos célcsoporttal is ugyanezen kommunikációs eszközöket használjuk a kommunikációra.
A szélesebb nyilvánosságot honlapunkon keresztül tájékoztatjuk az aktualitásokról.
3. A HACS dokumentumaihoz és a HACS-ról szóló információkhoz való hozzáférés közvetlenül honlapunkon keresztül történik. Amennyiben valakinek további információkra lenne szüksége, akkor e-mailben, postai levélben, telefonon és személyesen is felteheti azt, és mi azt megfelelő tudásunk szerint meg is válaszoljuk.
4. A honlapon való megjelenésekért, az e-mailekért a munkaszervezet felel közvetlenül. A postai levelekért az aláíró, a szervezet elnöke felel. A személyes megkeresések esetén mindig a megkeresett, hatáskörön kívüli kérdésben átirányítást követően a megfelelő hatáskörű személy felelős a kommunikációért.
A kommunikációs terv megvalósítás folyamán történő betartását a munkaszervezet vezető köteles figyelemmel kísérni.
5. A HFS-sel kapcsolatos kommunikációs tevékenységek ütemterve:
 - A HFS kidolgozásfolyamán folyamatos, visszacsatolásokkal
 - A HFS megvalósítása folyamán az általános információk tekintetében folyamatos, az egyedi információk tekintetében eseti és közvetlen csatornán folyik (e-mail; postai levél; személyes).
 - A HFS felülvizsgálat és a záró értékelés időszaka alatt folyamatos a kommunikáció, az eredményeket közzétesszük honlapunkon.
6. A kommunikációs tevékenység pénzügyi terve.
A működési költségek terhére tervezzük a kommunikációs költségeket. Havi költsége átlagosan 50-60 ezer forint.

8.5. Monitoring és értékelési terv

1. A Helyi Fejlesztési Stratégia megvalósítása során a monitoring rendszer kialakítása szorosan összefonódik a pályázati 19.2-es alintézkedés pályázati kiírásaival. A kiírásokban előírjuk a pályázók számára az adatok szolgáltatását, azokban bekövetkezett változások jelzését. Az adatokat minden pályázó projektjének ciklusában legalább egyszer, de legkésőbb a lezáráskor helyszínen felülvizsgáljuk. Az adatok forrás minden esetben a megvalósító szervezetek, statisztikai adatokat szolgáltató intézmények, adatbázisok (NAV, KSH, Zala Megyei Kormányhivatal, stb.).

Az adatok bekérése a projektektől függetlenül 2017-ben, 2018-ban, 2019-ben és 2020-ban (év végén) is egységesen történik meg az akciócsoport területén.

2. A monitoring adatok feldolgozása folyamatos, kiértékelések (felülvizsgálatok) ütemezése: 2018. február 28-ig; 2019. február 28-ig és 2021. év 1. negyedévébe tervezzük a HFS végbeszámolóját. A feldolgozott adatokat 2018. év elején és 2019. év elején 2020. év elején visszacsatoljuk a Helyi Fejlesztési Stratégia felülvizsgálata folyamán történő átdolgozásba, a 2020-as adatok pedig a HFS záró értékelése folyamán fognak nagy segítséget nyújtani. A HFS felülvizsgálatát, és a záró jelentést közzé tesszük a térség szereplőit és más érdeklődők részére honlapunkon.
3. A Helyi Fejlesztési Stratégia felülvizsgálatának és záró jelentésének időpontjában (2018-ban és 2021-ben) a HACs saját működését is értékeli a működési források, az animációs források, saját szervezeti és szakmai fejlődés, fenntarthatóság, jövőkép, célok tekintetében.
4. A Helyi Fejlesztési Stratégia felülvizsgálatának és értékelésének eredményeit honlapunkon közzé tesszük, hogy bárki számára elérhető legyen.

9. Indikatív pénzügyi terv

A HFS fejlesztési forrásfelhasználásának ütemezése (millió Ft)

		Forrás: EMVA LEADER 19.2 alintézkedés						
Ssz.	Az intézkedések megnevezése	2016	2017	2018	2019	2020	Összesen	%
1	Helyi termék – vállalkozások fejlesztése	65,6	115	80	15	7	282,60	60%
2	Turizmus	7,5	10	10	5	5	37,50	8%
3	Közzolgáltatásokhoz való hozzáférés	0	50	32,5	5	5	92,50	20%
4	Együttműködések erősítése (szakmai programok)	0	30	18,3	5	5	58,30	12%
	Összesen	73,1	205,00	140,80	30,00	22,00	470,90	100%

A HACS működési és animációs forrásfelhasználásának ütemezése (millió Ft)

	Forrás: EMVA LEADER 19.4 alintézkedés					
	2016	2017	2018	2019	2020	Összesen
Működési költségek	9	17,5	17,4	15,4	15,4	74,70
Animációs költségek	1,25	4,25	4,25	2,75	0,85	13,35
Egyéb tervezett bevételek ⁸	0,55	1,1	1,1	1,1	1,1	4,95
Összesen	10,80	22,85	22,75	19,25	17,35	93,00

⁸ Pl. tagdíj, önkormányzati hozzájárulás stb.

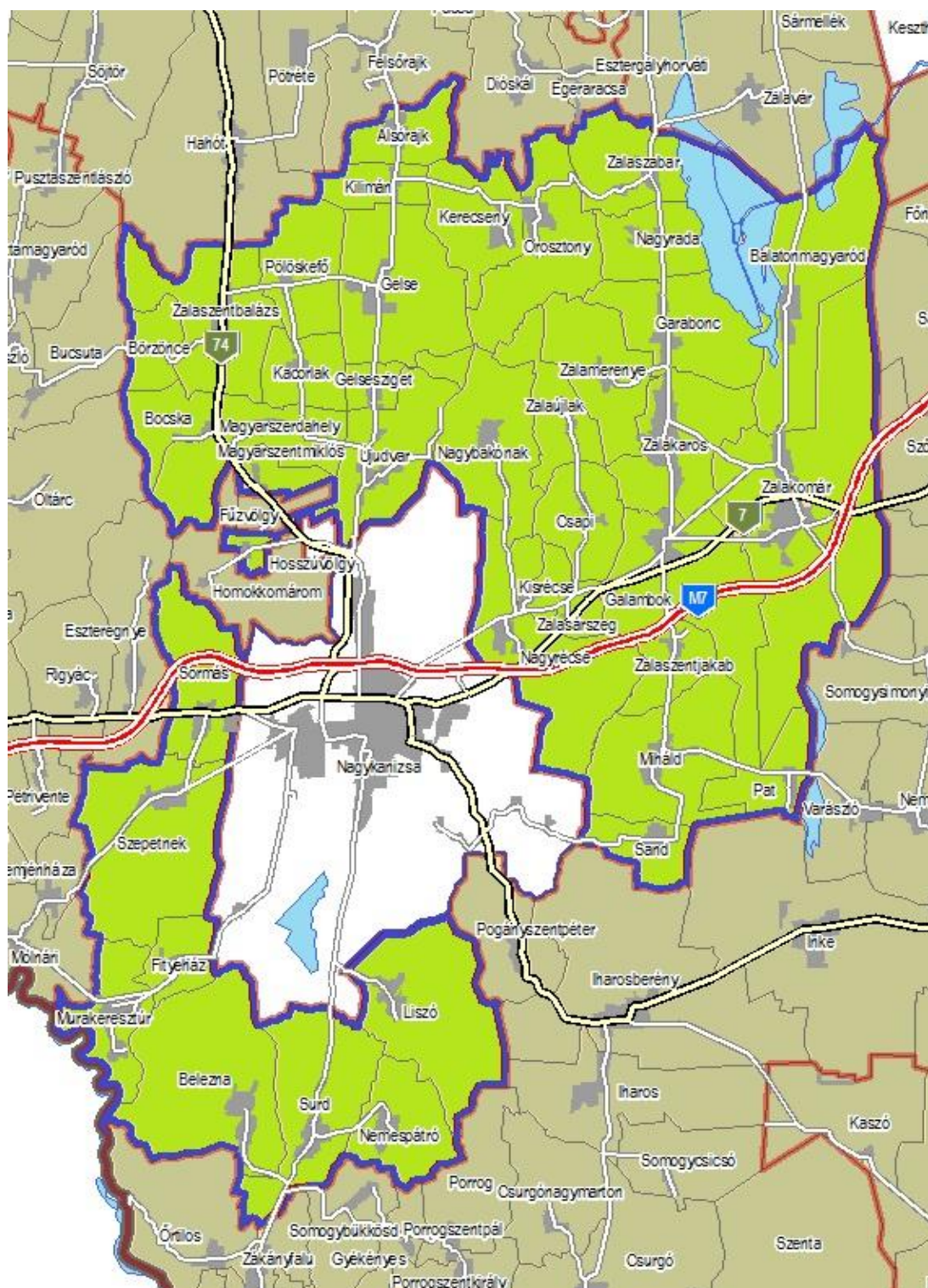
Kiegészítő információk

Adatok gyűjtése

A Helyi Fejlesztési Stratégia kidolgozása folyamán szinte kizárólag az **Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer (TeIR)** nyilvánosan elérhető „**LEADER – Helyi Fejlesztési Stratégiák tervezését támogató alkalmazás**” használata révén kinyert adatokat használjuk fel. Amennyiben egyéb adatforrást alkalmazunk az elkészítés folyamán, az külön forrás megjelöléssel történik.

1. sz. melléklet – Az Innovatív Dél-Zala Vidékfejlesztési Egyesület akcióterülete

2. sz. melléklet – Az Innovatív Dél-Zala Vidékfejlesztési Egyesület tagsága név, település, szervezet, képviselt szféra, és betöltött tisztség megjelöléssel.

Név	Település	Szervezet	SZFÉRÁK			Tisztségek		
			Önk.	Vállalk.	Civil	Elnökség	Fel. Biz.	TKCS tag
Bali Veronika	Hosszúvölgy	Hosszúvölgy Község Önkormányzata	1					
Bankáné Laski Éva	Szepetnek	Faluvédő- Faluszerépítő Egyesület			1			
Bata Zoltán	Pat	Pat Község Önkormányzata	1					
Beke Miklósné	Zalaszentbalázs	Zalaszentbalázi Népdalkör Egyesület			1			
Berkenyész Lászlóné	Garabonc	Hálózat a Közösségért Alapítvány			1			
Bertók Ferenc	Galambok	Galambok Község Önkormányzata	1					
Borda Norbert	Alsórajk	Greenvital Kft.		1				
Boros Attila	Alsórajk	Alsórajk Község Önkormányzata	1					
Bozay Béláné	Gelsesziget	Szép Jelenért és Jövőért Egyesület			1			
Bóddor István	Belezná	Belezná Község Önkormányzata	1				1	
Böröndi Ferenc	Zalaújlak	Zalaújlak Község Önkormányzata	1					
Novák Ferenc	Zalakaros	Zalakaros Város Önkormányzata	1					
Czirákiné Pakulár Judit	Zalakaros	Igazi Csoda-vár Nonprofit Kft.			1	1		1
Csák Szilvia	Bocska	Bocska Község Önkormányzata	1					
Csárdi Tamás	Zalakovár	Zalakovár Község Önkormányzata	1					
Csordás László	Sormás	Zöld Mező Agro Kft.		1				
Csuha Piroksa	Zalaújlak	"Egry József" Pályakezdő Képzőművészekért Közhasznú Alapítvány			1			
Deák István	Murakeresztúr	Deák István egyéni vállalkozó		1				
Dencs László	Újudvar	Újudvari Sport Egyesület			1			
Dr. Czinki László	Kisrécse	Dr. Czinki László egyéni vállalkozó		1				
Dr. Dékány Csaba	Balatonmagyaród	Lázár Alapítvány a Gyógyíthatatlan Betegkéért Alapítvány			1			
Dr. Kalmár István	Zalasabar	Zalasabar Község Önkormányzata	1					
Dr. Tóth László	Csapi	Csapi Község Önkormányzata	1			1		1
Farkasné Zakócs Amália	Sand	Sand 2000 Közhasznú egyesület			1			
Filip Gizela	Csapi	Filip Gizela egyéni vállalkozó		1				
Gál Károly	Nagykanizsa	Zalaerdő Zrt.		1		1		1
Gálné Kiss Viktória	Magyarszerdahely	Gálné Kiss Viktória magánszemély			1			
Gáspár Károly	Gelse	RAJK-TEXT Kft.		1			1	1
Gilicze Sándor	Nemespátró	Nemespátró Község Önkormányzata	1					
Grabant Jánosné	Szepetnek	Nefejejs Egyesület			1			
Gregor Tiborné	Újudvar	Zalatáj Egyesület			1			
Hábli Nándor	Sand	Sand Község Önkormányzata	1				1	
Hajdú Edina	Nagyrecse				1			
Halász Lajos	Miháld	Miháld Horgász Egyesület			1			
Harmat János	Szepetnek	Szepetnek Sport Egyesület			1			
Hegedüs István	Nagybakónak	Hegedüs István egyéni vállalkozó		1			1	
Hencsei Margit	Zalaszentbalázs	Zalaszentbalázs Község Önkormányzata	1					
Herédi Zsuzsanna	Nagykanizsa		PÁRTOLÓ TAG					
Hodola Richárd	Kilimán	„Új- Palini Hús” Zrt.		1				
Homály Balázs	Rigyác	Rigyác Község Önkormányzata	PÁRTOLÓ TAG					
Horváth József	Zalakaros	Zalakarosi Polgárőr Egyesület			1		1	
Horváth Zoltán	Magyarszentmiklós	Magyarszentmiklós Község Önkormányzat	1					
Ifj. Rétházi Csaba	Sormás	Zala- Tárház Kft.		1				
Illés Péter	Miháld	Illés Péter magánszemély			1			
Jakab Sándor	Újudvar	Újudvar Község Önkormányzata	1			1		1
Jakab Sándorné	Újudvar	Nova Curia Civil Egyesület			1			
Jokán Béla	Nagykanizsa		PÁRTOLÓ TAG					
Kalász Mátyás János	Balatonmagyaród	Balatonmagyaród Község Önkormányzata	1					

Kanász János	Surd	Surd Község Önkormányzata	1					
Kápolnás Szabolcs	Kisrécse	Kisrécse Község Önkormányzata	1					
Koma László	Garabonc	Garabonc Község Önkormányzata	1					
Kovács Károly	Gelse	TEACH-IN Bt.		1		1		1
Kovács Marianna	Kerecseny	Kovács Marianna magánszemély			1			
Kovácsné Deák Erzsébet	Murakeresztúr	Közművelődési Egyesület Murakeresztúr			1			
Kötő Attila	Zalamerenye	Zöld Folt Innovatív Megoldások a Vidékért Egyesület			1			
Kulcsár Norbert	Bocska	SINABRA Kft.		1				
Laskai Béla	Nagyrecse	Nagyrecse Község Önkormányzata	1				1	
Lócsiné Kovács Katalin	Fityeház	Lócsiné Kovács Katalin egyéni vállalkozó		1				
Lugosi Tímea	Gelse	Golden Garden Invest Kft.		1				
Marczinné Gerencsér Ilona					1			
Marczin György	Magyarszerdahely	Magyarszerdahely Község Önkormányzata	1					
Mihácz Lajosné	Balatonmagyaród	Mihácz Lajosné magánszemély			1			
Mihályovics Béla	Újudvar	Dunántúli Diplomások Mindenkiért Egyesület			1	1		1
Molnár József	Zalaszentjakab	Zalaszentjakab Község Önkormányzata	1					
Molnár Józsefné	Nagybakónak	Nagybakónak Község Önkormányzata	1					
Molnár Tibor	Zalakaros	Molnár Tiborné magánszemély			1			
Nagy Gábor	Zalasárszeg	Zalasárszeg Község Önkormányzata	1					
Németh Lajos	Nagyrecse	Nagyrecsei Polgárőr Egyesület			1			
Németh Zoltán János	Zalaújlak	Zalaújlak Erdőbirtokossági Társulat		1				
Németh Zoltán Lajos	Balatonmagyaród	Németh Zoltán Lajos magánszemély			1			
Novák Csaba	Liszó	Liszó Község Önkormányzata	1					
Ódor László Lajos	Zalamerenye	Zalamerenye Község Önkormányzata	1			1		1
Orbán Károly	Pölöskefő	Pölöskefő Község Önkormányzata	1					
Paragi Barnabás	Börzönce	Börzönce Község Önkormányzata	1					
Pavlicz Lajos	Murakeresztúr	Murakeresztúr Község Önkormányzata	1			1		1
Pető Attila	Csapi	Terv- Irat Kft.		1				
Pócze Edit Márta	Sormás	Sormás Község Önkormányzata	1					
Pusztai Szabolcs	Kilimán	Kilimán Község Önkormányzata	1					
Rakos Szilvia Katalin	Kacorlak	Kacorlak Község Önkormányzata	1					
Rédics István	Csapi	Csapi Ciklámen Erdőbirtokossági Társulat		1				
Rétházi Csaba	Sormás	Agro- Boy Kft.		1				
Réti Alfréd	Kerecseny	Kerecseny Község Önkormányzata	1					1
Rudics László	Magyarszerdahely	Magyarszerdahely Faluért Közalapítvány			1	1		1
Sabján Győző	Gelse	Sabján Győző egyéni vállalkozó		1				
Szabadicsné Rádi Éva	Zalakaros	Szabadicsné Rádi Éva egyéni vállalkozó		1				
Szabó Csaba	Szepetnek	Lo-Go 96 Kft.		1		1		1
Szegedi Ferenc	Gelse	Gelse Község Önkormányzata	1					
Szécsényi Szabolcs	Zalakaros	Zala Sporthorgász Egyesület			1			
Szolnok Ferenc	Bocska	Zala Megyei Cigány Civil Szervezet			1			
Szőllősi Tiborné	Orosztony	Orosztony Község Önkormányzata	1					
Takács Balázs	Fityeház	Fityeház Fejlődéséért Közalapítvány			1			
Tar Mihály	Zalamerenye	TARVÍZIÓ KFT.		1				
Tatai István	Fityeház	Fityeház Község Önkormányzata	1			1		1
Tislér Árpádné	Gelse	Tislér Árpádné egyéni vállalkozó		1				
Tótpeti Ernőné	Nagybakónak	Nagybakónaki Faluszépítő Egyesület			1			
Veisz József	Gelsesziget	Gelsesziget Község Önkormányzata	1					
Vig Zsolt	Miháld	Miháld Község Önkormányzata	1					
Virág József	Nagyrecse	Nagyrecse Sport Egyesület			1			

Vlasicsné Fischl Timea	Szepetnek	Szepetnek Község Önkormányzata	1					
Völgyesi József	Gelse	Völgyesi József egyéni vállalkozó		1				
Vörös Gábor	Zalaszentbalázs	Eurovör Építő Kft.		1				
Zvér Attiláné	Balatonmagyaród	Balatonmagyaródi Mezőgazdasági Szövetkezeti Zrt.		1				
Zsiga Zsolt	Nagyrada	Nagyrada Község Önkormányzata	1					
Kulcsár Norbert	MUNKASZERVEZET	Munkaszervezet vezető						1
Vida Virág Alexandra	MUNKASZERVEZET	Ügyintéző						1
ÖSSZESEN:			41	26	33	11	6	15
			100					

3. sz. melléklet – Az Innovatív Dél-Zala Vidékfejlesztési Egyesület felépítése

